

10366

MOLIÈRE

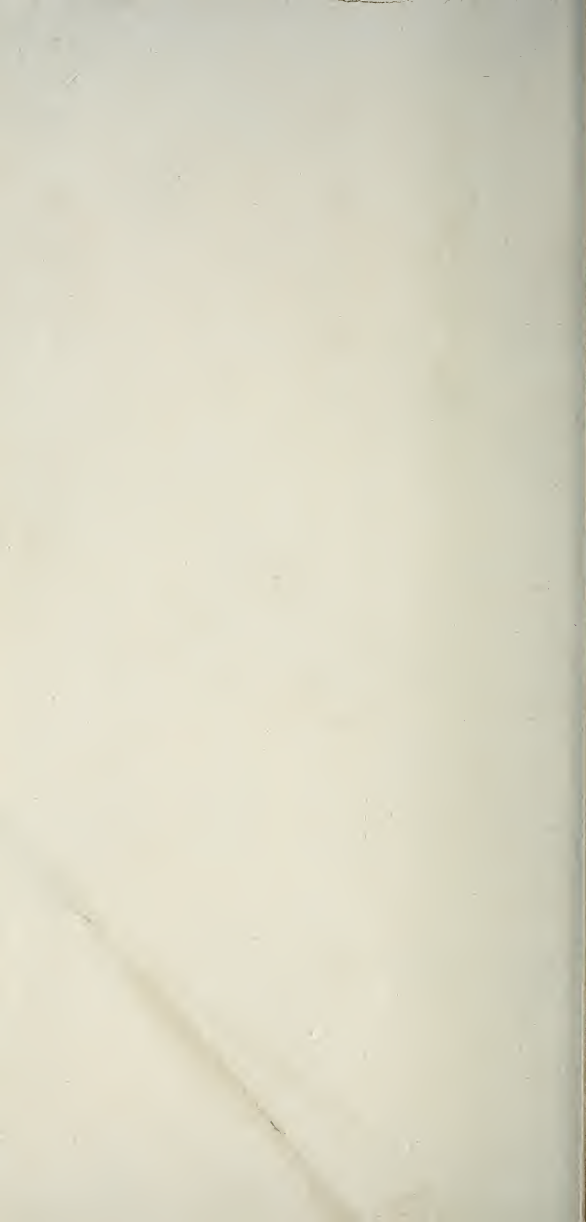
TARTUF

TRADUCCIÓ
DE
MASERAS

J. Horta, impressor

MCMVIII
BARCELONA

TARTUF

o

L'IMPOSTOR

IMPRESA DE JOAQUIM HORTA
MÉNDEZ NÚÑEZ, 3-5, BARCELONA

MOLIÈRE

TARTUF

o

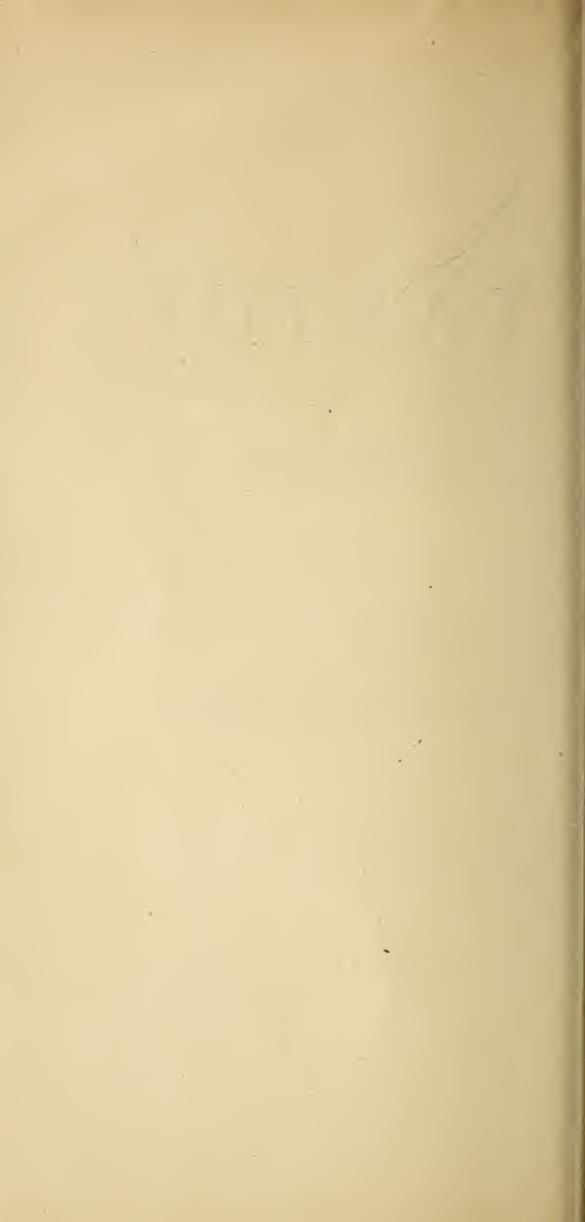
L'IMPOSTOR

COMEDIA EN CINQ ACTES

TRADUCCIÓ DE

ALFONS MASERAS

1908

PERSONES

La senyora Pernelle, mare d'Orgon.

Orgon, marit d'Elmira.

Elmira, esposa d'Orgon.

Damis, fill d'Orgon.

Mariana, filla d'Orgon y amada de Valeri.

Valeri, amant de Mariana.

Cleante, cunyat d'Orgon.

Tartuf, fals devot.

Dorina, acompanyanta de Mariana.

El senyor Lleal, sargent.

Un oficial de la milícia.

Filipota, criada de la senyora Pernelle.

L'escena a París, a casa d'Orgon.

1667.

ACTE PRIMER

ESCENA I

*La senyora Pernelle, Elmira, Mariana,
Cleante, Damis, Dorina, Filipota.*

La senyora Pernelle

Apa, Filipota, anem. Vull deslliurarme d'aquesta gent.

Elmira

Aneu tant depressa que no se os pot seguir.

La senyora Pernelle

Deixeu estar, dòna, ningú os mana que 'm seguiu. No 'n tinc cap necessitat de totes aquestes pamplines.

Elmira

Ja sé que 'm feu més mercès que no mereixo...

Però, per quin motiu os en aneu ab tanta pressa?

La senyora Pernelle

Es que no 'l puc veure tot aquest trasbals... Ningú 's cuida de mi... Sí, m'en vaig contraria-díssima. Ningú m'escolta, ningú 'm respecta. Cada hù fa lo que li dona la gana. Tots criden, tots manen pel seu compte... Sembla la casa d'en Jafà.

Dorina

Sí...

La senyora Pernelle

Vos ja comenseu a esser una mica massa impertinenta. Amiga, sempre crideu y ja estic cansada de sentirvos donar la vostra opinió en totes les coses.

Damis

Però...

La senyora Pernelle

Y tu ets un beneit acabat, fill meu. Es la teva avia qui t'ho diu. Ah, quantes vegades ho he tingut que recordar al meu fill, al teu pare, que t'anaves fent un pillastre, que en tota la vida no més li donaries torment!

Mariana

Jo crec...

La senyora Pernelle

Déu meu! Fes la discreta, tu. Defènsal al teu germà. Ab aquest posat de santa... Já ho diu l'adagi: no cal fiarse d'aigua que no corri ni de gat que no mioli. Que n'amagues de dolenteria! Já 't conec, herbeta, que 't dius marduix!

Elmira

Mare meva...

La senyora Pernelle

Tant si os plau com si nó, estimada nòra, la vostra conducta no es pas exemplar. Vos deuriu predicarlos hi ab l'exemple. La seva mare, que en pau descansi, sabia portarse d'altra manera. Sou una malgastadora. Jo no os hi puc veure, així, vestida com una princesa. La dòna que no més vol plaure al seu marit no té necessitat d'engalanarse d'aquesta manera.

Cleante

Senyora, després de tot...

La senyora Pernelle

En quant a vos, senyor Cleante, malgrat lo que açabo de dir a la vostra germana, os estimo en gran manera, os considero y reverenció. Però si jo fos del meu fill, es a dir, si fos el marit de la vostra germana, os pregaria que no possessiu mai més els peus en aquesta casa. Sempre pregoneu unes màximes morals que les per-

sones honrades no deuen seguir. Os ho dic ab una mica de franquesa, filla del meu caràcter... Jo no sé dir lo contrari de lo que sento.

Damis

El vostre senyor Tartuf deu esser ben felís, indubtablement...

La senyora Pernelle

Es un home de bé al qui tots devem escoltar... Lo que jo no puc sofrir, sense que la sang me pugi al cap, es que 's vegi maltractat per un boig com tu...

Damis

Y ara! Creieu que consentiré qu'un hipòcrita tant descarat desplegui aquí tota la seva tirania? Fora bonic que nosaltres no 'ns podessim divertir sense que aquest senyor ens en dongués el consentiment!

Dorina

Si l'escoltem a ell, si creiem les seves màximes, no podem fer la més petita cosa sense que fem un crim. Ell ho critica tot, ho proibeix tot.

La senyora Pernelle

Y lo que proibeix està molt ben prohibit. Ell vol conduirvos pel camí del cel y el meu fill os peuria ensenyar a estimar un home com aquest

Damis

Avia, aneu errada. Ni el meu pare ni ningú pot obligarme a que estimi un home d'aquesta qualitat. Si parlava altrament, trairia al meu cor. No la puc suportar la seva manera de procedir, y com segueixí així, me sembla que acabarem malament.

Dorina

Lo que es escandalós, es que vinga un desco-
negut a imposarse aquí com ho fa ell. Qui es,
pera manarnos? Un perdut que quan va venir
anava descals, que duia un vestit que no era bo
ni per llensar... Y ara ve aquí a ferse 'l savi, a
manar en tot, com si fos l'amo!

La senyora Pernelle

Ay! Si Déu fés que tot se governés segons
les seves màximes! Tot aniria millor, llavors.

Dorina

Os deixeu dur per l'imaginació. Creieu que
es un sant, y tota l'apariencia seva no es res
més que hipocresía.

La senyora Pernelle

Mala llengua!

Dorina

Os dic que 'm fiaria tant d'ell com del seu
criat.

La senyora Pernelle

En el fons, ignoro lo que 'l seu criat pot esser, però garanteixo que l'amo es un home de bé. Vosaltres li voleu mal y li teniu enquina no més perque os canta les veritats. El seu cor odia y combat el pecat y no més se mou en interès del cel.

Dorina

Està bé, però perquè desde fa un quant temps no pot sofrir que ningú freqüenti la nostra casa? Les visites de les persones honrades poden ofendre al cel y esser causa de les amonestacions més severes? Voleu que os ho diga perquè no vol que ningú vingui? Estic segura que es perque està gelós de la senyora Elmira. (*Signant a Elmira.*)

La senyora Pernelle

Calleuvos y penseu més bé lo que dieu. No es pas ell sol qui reprova les visites que venen aquí. Tot el tràfec que os porten els vostres amics, les carrosses que esperen tot el dia a la porta y l'escàndol que sempre mouen els lacais, són causa de que tot el veinat ne vagi plè de lo que passa aquí. Jo vull creure que això no tinga cap importancia, però tothom ne parla y això no ho trobo bé.

Cleante

Y vos voleu privar que s'en parli? A fè que

seria una cosa ben enfadosa, renunciar als millors amics per lo que puguin dir les llengües dels veïns. Y encara que hi renunciessim, creieu que així callarien? No hi ha remei possible contra 'l dir de la gent. Doncs deixemlos estar a tots aquests beneïts. Procurem viure sense fer mal a ningú y deixem que tothom digui lo que més li plagui.

Dorina

Teniu. No són, tant la Daphné com el seu marit, els nostres veïns, els qui més malament parlen de nosaltres? Sempre s'ha vist que aquells qui més faltes tenen per amagar són els qui critiquen més als altres. Desseguida murmuren sobre no importa quina cosa; ells mateixos s'inventen lo que ni saben ni poden saber y ho pregonen als quatre vents, fent creure als demás lo que a ells els hi convé. Així, criticant les accions dels altres segons el seu parer, se creuen autorisats a tot, y ab l'escusa de que lo que ells fan no té tanta importancia com lo que en els altres critiquen, se fan passar per innocents, o pretenen, al menys, allunyar la condemna que ben merescuda tenen.

La senyora Pernelle

Totes aquestes raons no volen dir res y no importen res en lo que deiem. Tothom sab que la senyora Orante dú una vida exemplar y que no més s'ocupa de la salvació de la seva ànima.

Doncs jo sé que també ella condemna forsa tot lo que passa aquí.

Dorina

Admirable exemple! Si la pobre senyora no pot fer altra cosa! No 's fa ab ningú, es veritat, però es perque ja ha fet a tots. Els anys, són els anys lo que l'obliguen a esser pudorosa. Mentres la joventut li ha permès, no n'ha rendit pocs de cors! Ara que ha perdut els encisos, ara renuncia al món perque 'l món fuig d'ella. Així, ab una falsa virtut, vol disfressar la ruina del seu cos. Aquest es el refugi de les dònes coquetes quan ja no serveixen pera res. Ah! Es una cosa ben dura, pera elles, veure que 'ls galants deserten! Veientse abandonades, es clar, no troben altre medi pera no sentirse avorrides de tot, que 'l de pendre l'ofici de virtuoses. Y el saben fer tant bé que tot ho censuren, no perdonen res, critiquen a tothom... y no per caritat, sinó per enveja. No poden sofrir que 'ls altres gosin de lo que a elles els es privat.

La senyora Pernelle

(*A Elmira.*) Vetaquí les histories que os plauen, nòra meva. A casa vostra un se veu obligat a callar perque tothom mana y dispòsa, tothom vol tenir raó. Però jo vul! dirhi també la meva. El meu fill ha obrat santament recullint a casa seva aquesta devota persona. El cel l'ha enviat expresament aquí pera flagellar els vostres vicis

y fervos anar rectes. Deveu escoltarlo, en bé de la vostra salut, ja que no critica res que no siga condemnable. Les visites, els balls, les converses irrespetuoses, tot es obra dels mals esperits. No se os sent proferir paraules devotes, sinó rialles, cansons y insolencies y si, sovint, són els altres els qui comensen, vosaltres els ajudeu de bon grat. La gent de seny n'està molt disgustada de les vostres reunions. D'aquí neixen totes les maledicencies imaginables y com deia molt bé l'altre dia un doctor, es veritablement la torre de Babel, perque tothom parla com li dona la gana... Ningú està en vaga y no tenen prou roba pels vestits que retallen... (*Senyalant a Cleante.*) No se m'està rient a les barbes, aquest senyor? Aneu a buscar els imbècils ab qui os tracteu, si voleu riure... Y sense... (*A Elmira.*) Adéu, nòra. No vull parlar més, es inútil. No vull rebaixarme tant. Ja farà bon sol quan torni a posar els peus en aquesta casa! (*Donant una bofetada a Filipota.*) Apa, anem, ira de Déu! Estàs en babia! Ja t'espolsaré les orelles, babau! Camina, ganàpia, camina!

ESCENA II

Cleante, Dorina.

Cleante

Lo que es jo, no hi vaig. Encara vindria a buscar-me raons, aquesta bona dòna.

Dorina

Oi sí! Es extrany que no os hagi dit res. Si os atrapa, os ne dirà de fresques. Si os hagués sentit, això de «bona dòna» l'hauria posada fòra de tò.

Cleante

Jo no sé veure perquè tant d'escàndol. Sembla que n'estigui enamorada d'aquest Tartuf!

Dorina

Oh! Això no es res. Si sentissiu al fill. Si sapiguessiu com ne parla 'l fill... os ne farieu creus! Tothom el tenia per tot un cavaller, prudent y valerós, com ho mostrà servint al príncep. Però d'ensà que en Tartuf se l'ha fet seu, es tot un altre... Sembla que l'hagi atontat. Oh! Y estic segura que l'estima més que als seus pares, que als seus fills y que a la seva dòna. Li diu germà... Es l'únic confident dels seus secrets, el director de les seves accions, y l'acariacia, l'abrassa. El mima com si fos la seva amada. A taula, li dona 'l lloc d'honor y no n'està poc de satisfet veientlo menjar per quatre! Els millors talls són pera ell y si se li acut rotar a la taula, encara li dir: Déu os ajudi! En fi, està boig per ell. Al món no hi ha ningú com el seu Tartuf. Li té una admiració sense límits, el presenta sempre com exemple de virtuts y les paraules que diu les repeteix com si fossin oracles. Y l'altre, que 's perd de vista, que li coneix la flaca, no 'n fa poques de postures per ferlo con-

L'intent del Editor, al fer aparèixer la traducció catalana de la celebèrrima comedia de

MOLIÈRE

TARTUF

no es altre que'l de donar profusió a les més capdals produccions del immortal comediant francès. Seguidament a l'aparició de TARTUF, qual traducció deguda a la ploma de l'**Alfons Maseras** no hem d'elogiar, veurà la llum un nou volum d'**Obres de Molière**

Esganarel y L'amor metge

Traduccions de P. Prat Gaballí

apareixent després

El misantrop

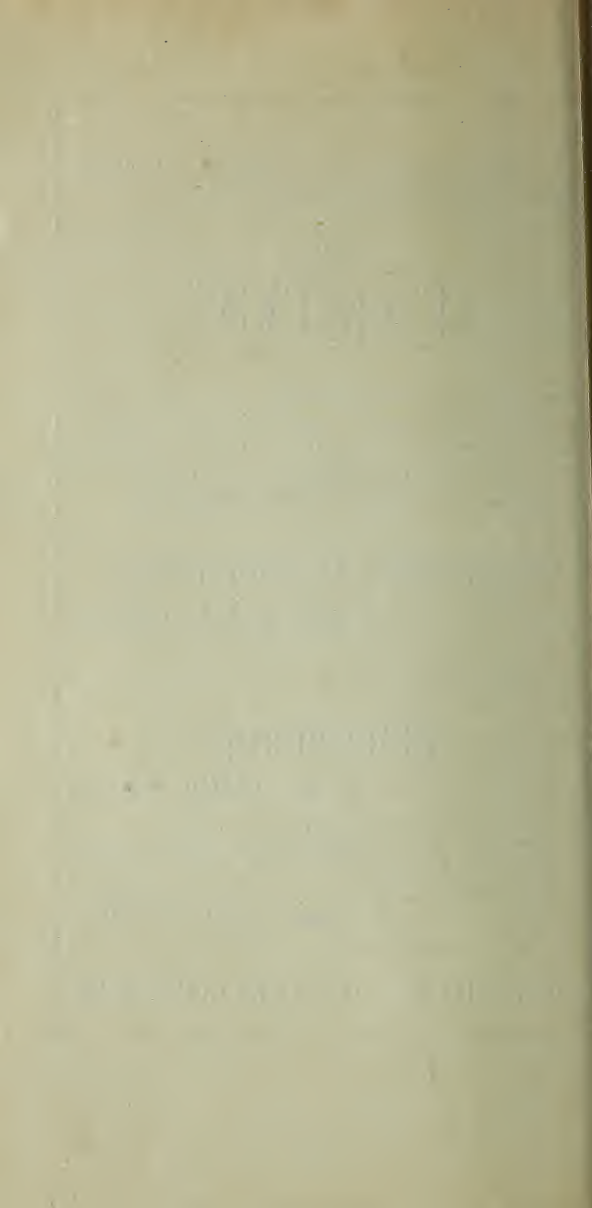
Traducció d' Alfons Maseras

a quals traduccions de **Molière** ne seguiràn d'altres degudes a les primeres firmes de les lletres catalanes.

Preu del volum: 2 Pessetes

DE VENDA EN TOTES LES LLIBRERIES

tent! Fent el maula, li arrenca 'ls diners que es una gloria! Ne vulgheu de màximes morals per cada paraula que diem, per cada acció que 'ns vegi fer! Vol corretgirnos en tot; per no res ens sermoneja. Y fa uns gestes, posa uns ulls més ferotges!... Ens llena les cintes, les flors, les essències. El lladre! L'altre dia ens va fer malbé, ab les seves propries mans, un mocaçoret que va trobar en un llibre de devoció... Deia que era un crim sense perdó barrejar una cosa santa ab una cosa del diable.

ESCENA III

Elmira, Mariana, Damis, Cleante, Dorina.

Elmira

(*A Cleante.*) Has fet molt bé en no venir fins a la porta: així t'has estalviat un altre sermó. He vist el meu marit, però com ell no m'ha vist a mi, m'en vaig a dalt a esperar que vingui.

Cleante

Jo l'esperaré aquí. Així no tindré de donarli conversa. El bon dia, y prou.

ESCENA IV

Cleante, Damis, Dorina.

Damis

Parleuli del casament de la meva germana. Me sembla que en Tartuf s'hi ha d'oposar...

Com que ell, al meu pare, li fa fer lo que vo ...
Ja sabeu l'interès que jo hi tinc... Si la meva
germana y en Valeri s'estimen, ja sabeu també
que la germana d'en Valeri no m'es indiferenta
y si fos necessari...

Dorina

Ja vé...

ESCENA V

Orgon, Cleante, Dorina.

Orgon

Bon dia, germà.

Cleante

Ara m'en anava. M'alegro de que hagueu tor-
nat. Es bell el camp? Hi ha gaires flors?

Orgon

Dorina... (*A Cleante.*) Espereu, Cleante, os ho
prego. Me permetreu que m'informi de si hi ha
alguna novetat a casa? Així estaré tranquil. (*A
Dorina.*) No ha passat res de nou, aquests dies?
Que fan els de casa? Tots estàn bons?

Dorina

Abans d'ahir la senyora va tenir una mica de
febre y un mal de cap terrible.

Orgon

Y Tartuf?

Dorina

Tartuf! Bé, molt bé. Tant gras com sempre, fresc de cara y ab el mateix color de bona salut.

Orgon

Pobre home!

Dorina

A la nit, la senyoræ no va volguer pendre res, absolutament res. Oh! Tenia un mal de cap irresistible!

Orgon

Y Tartuf?

Dorina

Ell va sopar, si, va sopar al devant d'ella. Va menjarse dues perdius y mitja cuixa de bè ab salsa. Tot ab molta devoció.

Orgon

Pobre home!

Dorina

La senyora no va poder cloure 'l són en tota la nit. La febre y el mal de cap no la deixaven dormir. No 'ns va tocar altre remei que vetllarla.

Orgon

Y Tartuf?

Dorina

Així que 's va aixecar de taula s'en anà a dormir. Devia tenir sòn. Lo cert es que no 's va enterar de res de lo que passava aquí.

Orgon

Pobre home!

Dorina

Al últim la convencérem de que 's deixés sangrar. Un cop feta la sangria ja 's va sentir millor.

Orgon

Y Tartuf?

Dorina

Va esmorsar com un home, pera desensopirse. Y fortificant la seva ànima contra tota mena de mals, pera reparar la sang que la senyora havia perdut, se begué quatre gots de vi capassos de revifar un mort.

Orgon

Pobre home!

Dorina

Tots dos estàn bons, a la fi. Ara vaig a fer saber a la senyora lo molt que os interesseu per la seva salut.

ESCENA VI

*Orgon, Cleante.**Cleante*

Aquesta dona se os està burlant a les barbes y sense que jo os vulgui ofendre, os diré francament que fa molt ben fet. S'ha vist cosa més estranya que lo que aquí està passant? Es possible que aquest home fassi que ho olvideu tot per ell? Que després d'haver reparat la seva miseria arribeu fins a...

Orgon

Prou, germà meu. Vos no la coneixeu la persona de qui parleu.

Cleante

Com vos vulgueu: no la conec. Però per saber quina mena d'home pot esser...

Orgon

Ah! Ne quedariu encantat, si 'l coneguessiu... No tindrieu prou boca pera alabar-lo... Es un home... oh! un home... un home de veres. Els qui segueixen les seves màximes disfruten de santa pau y tranquil·litat. Ell mira a la gent ab prevenció y ne fuig com d'una cosa putrefacta. Sí, conversant ab ell, sento transformarme; ell m'ensenya a no estimar massa a la gent, a deslligar l'ànima de totes les amistats... Restaria

impassible encara que vegés morir als meus fills, a la meva mare, a la meva muller, al meu germà...

Cleante

Magnífics sentiments humanitaris!

Orgon

Si haguessiu vist com el vaig conèixer, desseguida, com jo mateix, li haurieu donat la vostra amistat! Venia cada dia a missa, reposat, solemne y s'agenollava, just al devant meu. Pel fervor ab que feia les pregaries, era mirat y alabat de tothom. Sospirava, aixecava 'ls ulls al cel, besava a cada moment la terra. Y quan jo sortia de l'iglesia, ell s'avensava pressosament pera donarme l'aigua beneita. Un xicot que l'acompanyava me va fer saber qui era, la miseria que sofria... y jo 'l vaig afavorir. Ell no ho volia admetre tot, deia que era excessiu lo que feia per ell; volia tornarmen la meitat. «Es massa, es massa; jo no mereixo la vostra pietat», me deia. Y quan jo refusava lo que ell me volia tornar, ho repartia entre 'ls pobres y en la meva presencia. En fi, el cel el feu entrar a casa nostra y de llavors ensà, sembla que tot prospera. En tot fa atinades crítiques y observacions, de tot s'ocupa y veig que fins me fa l'honor d'interessarse forsa per la meva muller. M'adverteix si hi ha algú que se la mira massa y n'està tant o més gelós que jo. Pera que sapiguen fins ont

arriba 'l seu fervor y la seva santetat, os diré que s'ïmputa com a un pecat la més mínima tonteria. De no res s'escandalisa... Figureuvos que l'altre dia s'acusava d'haverse atrapat una pussa mentres estava pregant y d'haverla aixafat ab massa rabia.

Cleante

Vaja, vaja... O sou boig, o he de creure que os burleu de mi! Què es lo que os proposeu? Ab aquestes cansons...

Orgon

Encar que sigueu el meu cunyat os he de dir que les vostres paraules no són massa respectuoses. Si voleu moure soroll, ja os ho he dit més d'una vegada, no 'n sortireu pas massa ben parat.

Cleante

Tots els qui són com vos venen ab les mateixes orgues. Sembla que vulgueu que tots siguem tant cecs com vosaltres. No s'hi pot veure clar, o sinó, ja s'es un heretge, un malvat. El qui no diu amén a totes les beneiteries vostres, ja no respecta ni té fè en les coses sagrades! Les vostres paraules si que no 'm fan gens de por. El cel es testimoni de que parlo sincerament. No soc esclau de les hipocresies de ningú. De la mateixa manera que hi ha falsos valents hi ha falsos devots. Si 'l perque un cridi molt y se

venti de fer y de desfer, no es prou pera que se 'l consideri com un home brau, tampoc el fer ganyotes ni el posar cara beata es prou pera donar el dictat de devot a ningú. Y ara! No sabeu distingir un hipòcrita d'un devot? Per lo que veig, os plau alabar y tractar de la mateixa manera l'apariencia que la realitat. Voleu igualar l'artifici a l'expressió sincera, estimar lo mateix el fantasma que la persona y donar el mateix curs a la moneda falsa que a la que es de llei? La major part dels homes són fets d'una manera extranya, mai se 'ls troba tal com han d'esser. N'hi ha pocs que fassin les coses de raó. Tots s'extralimiten segons el seu caràcter. Fan servir de pantalla lo més sagrat, pera fer el mal a l'ombra y conseguir lo que 'ls importa. Ab això, doneuse per avisat.

Orgon

Sí, no més vos podeu tenir la raó. Vos ho sabeu tot. Tota la ciencia del món, no més vos la posseiu. Sou l'únic home savi... un oracle, un Catón... Avui dia no més vos podeu parlar, perque tots els altres homes són uns ignorants.

Cleante

Germà... Jo no soc cap doctor reverenciat, no posseeixo tota la ciencia del món, com vos dieu. Però lo que sí tinc, es l'art de saber distingir lo fals de lo veritable. Y com que crec que no hi ha hèroe més digne de veneració que 'l

perfecte devot; que res al món es més noble y més bell que una sincera fervorositat, penso també que no hi ha res més odiós que la màscara de la religiositat, que la falsa devoció. Y aquests xarlatans, aquests devots de per riure, aquests sacrílegs farsants que 's burlen de lo més sagrat; que mercadegen ignominiosament ab les ànimes; que compren y venen reputacions y dignitats ab la falsa moneda de les seves oracions y de les seves postures; aquesta gent que ab l'escusa del cel se fan una fortuna en la terra, demanant almoines; que saben armonisar els seus vicis ab la seva devoció; que de la fè, ne fan un artifici; que invoquen l'interès del cel quan se tracta de fer mal a algú; aquesta es la gent que devem témer, perque esgrimeixen contra 'ls nostres pits les armes que nosaltres vengrem més. El verí que 'ns inoculen l'endolceixen ab la nostra religiositat. D'aquests, d'aquests malfactors devem deslliurarnos. Y cregueu que n'hi ha molts! Els qui són devots de cor, aquests també 's coneixen desseguida. A la llum del sol se 'ns mostren y d'ells devem pendre exemple. Mireu Ariston, mireu Periandre, Oronte, Alcídamis, Polidor, Clitandre... Ningú els hi anirà a discutir les virtuts, de les quals no se 'n venten. La devoció que tenen, es humana, tractable y no 'n fan ostentació. No censuren totes les nostres accions, perque troben que es ferse l'orgullós corretgir massa als altres. No prediquen ab paraules, sinó ab fets. No 's deixen dur per les

apariencies y la seva ànima s'inclina sempre a creure més aviat el bé que 'l mal. No s'entenen ab càbales ni 's mouen per intrigues; no més se cuiden de viure ab tranquil·litat. Els veritables devots no s'abraonen contra 'l pobre pecador; tota la seva rabia va no més contra 'l pecat. No s'escuden ab el cel, pera amagar males accions, ni 's venten de defensarlo, perque 'l cel no necessita d'ells, sinó ben al contrari. Heusaquí als homes que devem imitar. Però 'l vostre confident y senyor, així cal dirho, no està tallat per aquest patró. Teniu massa fè en ell, y la cegueira que les seves falses virtuts causen en vos, no os deixen veure 'ls seus innumbrables defectes.

Orgon

Molt senyor cunyat meu, heu acabat?

Cleante

Sí.

Orgon

(*Anantsen.*) Soc el vostre servidor.

Cleante

Permeteume; quatre mots. Deixem tot lo dit de banda. Ja sabeu que en Valeri sosté la paraula que li heu donat, de que ell seria 'l vostre gendre.

Orgon

Sí.

Cleante

Fins li havieu senyalat el dia que 'l casament
s'havia de fer.

Orgon

Es cert.

Cleante

Per què heu aplassat la festa?

Orgon

No sé...

Cleante

Es que teniu algun altre pensament?

Orgon

Potser sí.

Cleante

Voleu faltar a la vostra paraula?

Orgon

No dic pas això.

Cleante

Penso que no hi ha cap obstacle que os pugui
impedir el compliment de la vostra paraula.

Orgon

Segons...

Cleante

Pera dir una cosa concreta hi ha necessitat de tants subterfugis? El mateix Valeri m'envia pera saber que es lo que ha de fer.

Orgon

Déu sia lloat!

Cleante

Però què he de dirli?

Orgon

Lo que més os plagui.

Cleante

Es necessari saber les vostres intencions. Digueules.

Orgon

Les meves intencions són les de fer lo que 'l cel vulgui!

Cleante

Però acabem d'una vegada. En Valeri s'até a la paraula que vòs li donàreu. La mantindreu, si o no?

Orgon

Adéu.

Cleante

(*Sol.*) Me temo que en Valeri no conseguirà lo que vol. Vaig a avisarlo tot seguit.

ACTE SEGON

ESCENA I

Orgon, Mariana.

Orgon

Mariana!

Mariana

Que 'm crideu, pare?

Orgon

Acòstat. T'he de dir una cosa en secret.

Mariana

(A Orgon, qui mira si hi ha algú en una habitació veïna.) Què cerqueu?

Orgon

Vull veure que no hi hagi algú que 'ns puga sentir, ja que aquest lloc es a propòsit pera

que 'ns sorprenguin. No cridem, que ningú ens sent. Sempre t'he tingut, Mariana, per una bon xicota y sempre t'he estimat moltíssim.

Mariana

Y jo corresponc com puc al amor que 'm teniu, pare. Veritablement, no 'l mereixo.

Orgon

Molt ben dit, filla meva. Pera mereixel, peraferten digne, no més has de procurar ferme content.

Mariana

Ja ho procuro. No m'esforso pas en altra cosa.

Orgon

Molt bé. Ara díguem què es lo que 'n penses del senyor Tartuf.

Mariana

Quí, jo?

Orgon

Sí, tu. A veure què 'm respons.

Mariana

Ai! Jo si que 'n pensaré y ne diré tot lo que vos vulgueu.

ESCENA II

Orgon, Mariana; Dorina, (entrant poc a poc y posantse darrera d'Orgon sense esser vista).

Orgon

No esperava pas altra cosa... Dignes que es una persona digníssima, a la qual no li manca cap virtut... Que t'ha près el cor y que no voldries altra felicitat que la de que un dia arribés a esser el teu espòs. Eh?

Mariana

(Recula tota sorpresa.) Eh?

Orgon

Què es això?

Mariana

Ell ho vol?

Orgon

Què?

Mariana

Si m'hauré equivocat?

Orgon

Què estàs dient?

Mariana

De qui dieu que diga que 'm té près el cor y

que no desitjaria altra cosa que tenirlo per espòs?

Orgon

De Tartuf.

Mariana

Os ho juro, pare meu, no hi ha res de tot això. Perquè 'm feu dir una impostura com aquesta?

Orgon

Jo vull que això sia una veritat y es suficient que jo ho hagi determinat així.

Mariana

Pare! Vos voleu...

Orgon

Sí, filla meva. Ab el teu casament, vull fer que en Tartuf s'uneixi a la nostra familia. Ell serà 'l teu espòs, ho tinc resolt així... Y com que sobre la vostra voluntat... (*Adonantse de Dorina.*) Y vos, qué hi feu aquí? Molta ha d'esser la vostra curiositat pera venir a escoltarnos d'aquesta manera.

Dorina

Verament, jo no sé si es causa d'alguna conjetura ni si la cosa té fonament o no, però quan una persona m'ha donat la nova d'aquest casa-

ment, he dit que no 'n creia res, que era senzillament mentida.

Orgon

Y ara? Acàs es una cosa impossible?

Dorina

Tant impossible, que ni dels vostres propis llavis la crec.

Orgon

Ja 'l tinc el medi de fervosho creure.

Dorina

Sí, sí, ves ab quines histories veniu, ara!

Orgon

Dic lo que promptament se veurà.

Dorina

Cansons!

Orgon

Lo que jo dic, se fa.

Dorina

No os el cregueu, al vostre pare. Vol bromejar una mica.

Orgon

Os dic...

Dorina

Ja podeu dir, ja podeu dir, que ningú os creurà.

Orgon

Voleu que m'enfadi?...

Dorina

Doncs os dono fè. Però pitjor per vos. Com puc suposar que veientvos ab aquestes barbes y creientvos un home que obra a consciencia, si-gueu tant boig pera volguer?...

Orgon

Escolteu. Aquí os preneu certes llibertats que no m'agraden gens. Això pera que ho sapigheu.

Dorina

Parlem sense enfadarnos, os ho prego, se-nyor. Voleu burlarvos de la gent ab les vostres astucies? La vostra filla no pot esser de cap manera l'esposa d'un fals devot. Ha de pensar ab algun altre partit. Y ademés, què s'hi gua-nyaria ab un enllàs com aquest? Quin interès teniu pera escullirli aquest gendre?...

Orgon

Calleu. Si ell es pobre, sapigheu que precisa-ment per això cal reverenciarlo. La seva mise-ria es, sens dubte, una miseria honrada que

l'eleva per dessorbe de totes les grandeses. Ell ha descuidat el benestar terrenal, ha menyspreuat les joies passatgeres de la vida, pera pensar, no més, en la gloria eterna. Per això jo vull afavorir-lo, pera que no sofreixi mai més privacions de cap mena y pugui viure com li pertoca viure: essent senyor d'un feudus. Que tal com el veieu, es tot un gentilhome.

Dorina

Sí, ell ho diu. Y ventarse d'aital cosa, senyor, no s'agermana gens ab la pietat. El qui 's proposa fer una vida santa y ignocenta no deu pregonar als quatre vents ni el seu nom ni la seva sang. L'humil procedir de l'estat devot no pot consentir l'orgull ni l'ambició. Quin servei poden ferli?... Però lo que os dic no os plau, os molesta. Parlem de la seva persona y deixem de banda la seva noblesa. No tindrieu cap remordiment de fer possessor, a un home així, d'una criatura com la vostra filla? No penseu en la seva felicitat? No n'imagineu les conseqüències? Heu de saber que la virtut d'una noia perilla quan se la casa per forsa, a disgust d'ella. L'honradesa seva depèn de les qualitats del marit que se li dona y aquests homes que tothom senyala ab el dit per les faltes de les seves mullers, són sempre 'ls únics culpables de lo que les seves mullers fan. Es molt difícil esser fidel a segons quins marits. Ab això, qui dona una filla a un home que ella avorreix, es responsa-

ble, devant del cel, de les faltes que ella fassi. Penseu, doncs, els perills que poden sobrevenir si porteu a terme lo que vos preteneu.

Orgon

Voleu ensenyarme a viure? Sou vos qui m ha de donar lliçons?

Dorina

Ah, si les seguissiu!

Orgon

(*A Mariana.*) Prou raons, filla meva. Jo soc el teu pare y sé lo que 't convé. Jo havia donat paraula a en Valeri de que series la seva esposa, però ademés de que es molt aficionat al jòc, me penso que ni es prou devot ni segueix prou les regles que tot home deu seguir. Jo no 'l veig mai a l'iglesia.

Dorina

Voleu que hi vagi precisament quan vos hi aneu, com tants altres que sols hi posen els peus pera que 'ls vegin allí?

Orgon

Ningú os hi demana, a vos. (*A Mariana.*) En fi, l'altre es una santa persona, un model de virtuts... Y aquestes virtuts, són una riquesa inestimable. Aquest casament satisfarà tots els teus desitjos y serà ple de dolsors y de plaers. Els

dos viureu contents, fidels al vostre jurament, com dos nois petits, com dues tòrtoras. Mai os disputareu pera res... Ja veuràs com d'aquest home ne faràs lo que 'n voldràs.

Dorina

Sí, ne farà un beneit o una cosa per l'estil, jo os ho asseguro.

Orgon

Què dius tu?

Dorina

Que ja 'n té l'aire... Vull dir... tot el posat... Oh! Ne podrà estar content de lo virtuosa que serà la vostra filla!

Orgon

Calleu y no m'interrompeu més. No os fiqueu aont no os hi demanen.

Dorina

(*L'interromp sempre en el moment qu'ell va a parlar ab la seva filla.*) Si dic alguna cosa, es pel vostre interès, senyor.

Orgon

Doncs no vull que m'en tingueu tant. Calleu-vos, si os plau.

Dorina

Si no os volguessim bé...

Orgon

No necessito que 'm vulguin bé ni mal.

Dorina

Doncs a mi 'm plau, volguervos bé.

Orgon

Ah!

Dorina

Com que estimo en molt el vostre honor, no puc consentir que os perdeu de cap manera.

Orgon

Os voldreu callar?

Dorina

Es un cas de consciencia permetre aital casament.

Orgon

Callaràs, mala llengua!

Dorina

Ah! Quines paraules, per un devot!

Orgon

Sí, que 'm fas pujar la fel a la boca. Calla d'una vegada. T'ho mano.

Dorina

Està bé. Però per més que calli, no per això deixaré de pensar lo que 'm dongui la gana.

Orgon

Mira, no 'm parlis més. A mi què se m'en dona de lo que pensis?... (*A Mariana.*) No més cal... Jo, com a home de seny, tot ho he pensat y meditat.

Dorina

(*Apart.*) Me fa una rabia no poder parlar!

Orgon

Sense que sia cap jovincel, Tartuf es un home...

Dorina

(*Apart.*) Un escorpí, més aviat!

Orgon

Que, encara que tu no li portessis cap simpatia, té tantes virtuts...

Dorina

(*Apart.*) Ja t'han ben apartat! (*Orgon se gira vers Dorina y, ab els brassos creuats l'escolta y la mira cara a cara. Dorina parla tota sola.*) Si jo estigués en el seu lloc, ben segur que no 'm casava pas a la forsa, sense que 'l meu marit ho pagués ben car. No tardaria pas gaire en ferli veure de quina manera les dònnes se saben venjar.

Orgon

No fareu cas de tot lo que os he dit?

Dorina

De que os queixeu? No parlo pas ab vos.

Orgon

Doncs ab qui parlaveu?

Dorina

Ab mi mateixa.

Orgon

Molt bé. (*Apart.*) La bofetada que s'en endurà en càstic a la seva insolencia! (*Se coloca en posició a propòsit pera donar una bofetada a Dorina y a cada paraula que diu a la seva filla se gira pera veure a Dorina, la qual està de peu, immòvil, sense parlar.*) Filla 'meva, deus aprovar la meva resolució... Creure que 'l marit... que jo t'he escullit... (*A Dorina.*) Ja no t'enraones, tu?

Dorina

Ja no tinc res pera dirme.

Orgon

Pàrlet, dòna.

Dorina

Ja no 'n tinc ganes.

Orgon

Es que t'estava vigilant.

Dorina

Tonta 'de mi!...

Orgon

En fi, filla meva. Has d'esser obedienta y mostrarte amable ab l'home que ha d'esser el teu espòs.

Dorina

(*Escapantse.*) Jo sí que m'en enriuria si 'm fessin pendre aital marit!

Orgon

(*Després d'haverli fallat la bofetada que endressava a Dorina.*) Es el dimoni, aquesta criatura. Es impossible viure ab gent així! No 'm deixa dir res, m'insolenta. Cada paraula seva encén la meva rabia. M'en vaig. A veure si ab l'aire 'm fuig aquesta sofocació... Ai, Déu meu!

ESCENA III

Mariana, Dorina.

Dorina

Digueume, heu perdut la paraula? Es a dir que he d'esser jo la qui ha de parlar? Ont s'es vist permetre que se li proposi una cosa tant sense sentit, y no protestar ni ab la més mínima paraula?

Mariana

Què vols que fassi contra un pare absolut?

Dorina

Tot lo possible pera que no 's dugui a terme'l seu propòsit.

Mariana

Però què?

Dorina

Dirli que al cor no se li pot obligar a que estimi. Que vos os heu de casar per vos mateixa, no pas per ell. Que essent vos la qui os heu de casar, es a vos y no pas a ell a qui deu ploure 'l vostre marit. Digueuli que si tant li agrada, ja pot casarshi ell ab el seu Tartuf.

Mariana

Té tant poder un pare, sobre nosaltres, que està clar, no li he pogut dir res d'això.

Dorina

Però, anem a la raó. En Valeri os ha demanat. Digueu, l'estimeu o no?

Mariana

Ah! Qu'es gran l'injusticia que fas als meus sentiments, Dorina! Tu 'm fas aquesta pregunta? No t'he descobert el cor mil vegades? No sabs acàs que no 'n puc estimar d'altre?

Dorina

Puc saber jo si ho heu dit ab sinceritat y si es cert que l'estimeu?

Mariana

Me fas molt poc favor, Dorina, dubtant de mi. He fet malament en confiarte 'ls meus sentiments veritables.

Dorina

Vaja... Doncs, l'estimeu?

Mariana

Sí, l'estimo ab tota l'ànima.

Dorina

Segons les apariencies ell os estima de la mateixa manera.

Mariana

Ja ho crec!

Dorina

Y tots dos teniu els mateixos desitjos de veures per sempre l'un en brassos del altre?

Mariana

Està clar.

Dorina

Doncs que espereu fer en vista de lo que vol el vostre pare?

Mariana

Matarme, ans que casarme ab qui jo no estimo.

Dorina

Molt bé! Es un recurs ab el qual jo no hi pensava. Pera sortir del pas, no hi ha com morir-se. Es meravellós, aquest remei. Quina rabia que 'm feu, sentintvos dir aquestes coses!

Mariana

Déu meu! Y quin caràcter prens més estrany! Tu si que no comparteixes les penes dels altres!

Dorina

Ab qui no les vull compartir es ab les persones que diuen beneiteries ni ab les que són tant porugues com vos.

Mariana

Però, què vols? Si el meu natural es així...

Dorina

L'amor fa tornar els cors valents.

Mariana

Acàs no me l'estimo al meu Valeri? Acàs no moriria per ell? No es ell el qui deu obtenirme del meu pare?

Dorina

Però dòna! Si el vostre pare es un mal-carat incorretgible que dominat per complert per aquest Tartuf, falta a la paraula que havia donada, es culpa del vostre estimat?

Mariana

Vols que demostrí massa el meu amor, refusant la proposió del meu pare y despreciant a grans crits el marit que 'm vol donar? Vols que per en Valeri, per més que valgui y que me l'estimi, fassi lo que la decencia d'una noia no permet? Vols que després tothom sàpiga l'ardencia del meu amor...

Dorina

No, no. No vull res. Lo que veig es que voleu casarvos ab el senyor Tartuf. Y ara que hi penso, veig que faria malament en aconsellarvos altra cosa. Quina raó tindria jo pera combatre la vostra inclinació? El senyor Tartuf! Oh!... Excelent partit... acàs no es un personatge? Certament el senyor Tartuf s'ho val... Ell si que no es un home que 's moqui ab mitja mànega... No es pas poc honor poder esser l'esposa d'aital senyor! Tothom os envejarà, tothom os alabarà... Es noble... es arrogant... Sempre té les orelles vermelles y la cara fresca... Veritablement, sereu ben felissa ab aital marit.

Mariana

Déu meu!

Dorina

Voleu encara que la vostra ànima tinga una alegria més gran que la d'arribar a esser l'esposa d'un home tant hermós?

Mariana

No 'm diguis més aquestes coses, t'ho prego. Ajudam a deslliurarme d'aquest perill! Estic disposada a tot.

Dorina

No, senyoreta, no! Una noia deu obeir en tot al seu pare, encara que la fassi casar ab un orangutan. Després de la sort que teniu, encara voleu queixarvos? Agafareu la diligencia, anireu al seu poble, y allí, no 'n trobareu pocs d'oncles y cosins ab qui enraonar! Desseguida anireu a casa la gent més important del poble y os fareu donar la benvinguda, tant per la senyora del batlle com per la del jutge, les qui os faràn seure en una cadira d'estisora. Quan vingui el carnaval, podeu disfrutar del ball y de la gran banda, riure ab els pallassos, putxinel·lis y ab tota mena de disfresses que se os posi al davant... En fi, divertir-se, si el vostre espòs...

Mariana

Calla, que 'm fas morir! Valdria més que penssis en guardarme dels teus consells.

Dorina

Soc la vostra serventa.

Mariana

Dorina! Per favor...

Dorina

No hi ha més. Vos ho voleu, doncs cal que així sia.

Mariana

Per Déu, Dorina!

Dorina

No.

Mariana

Però tu sabs ben bé...

Dorina

No. Vos voleu a en Tartuf, doncs serà vostre.

Mariana

Sempre m'he confiat a tu... Dorina. Ja sabs lo que 'l meu cor vol... Fesme 'l favor...

Dorina

No. Ja que aquest es el vostre gust, no tingueu pena, que ja os veureu entartufada!

Mariana

Ja que la meva sort no 't pot commoure, deixa que 'm desesperi tota sola. No més la desesperació acullirà al meu cor... Ja 'l sé el remei infalible pera tots els meus mals... (*Vol anar-se'n.*)

Dorina

Y ara, senyoreta, Veniu! Ja no estic enfadada
En veritat, que inspireu llàstima.

Mariana

Oh! Val més morir que sofrir aquest martiri

Dorina

No os desespereu. Tot se pot arreglar ab una
mica d'astucia... Mireu, aquí teniu al vostre ena-
morat, al senyor Valeri.

ESCENA IV

Valeri, Mariana, Dorina

Valeri

M'acaben de donar una nova, senyora, que
estava ben lluny de saber y que, certament, es
bella.

Mariana

Quina?

Valeri

Que vos os caseu ab Tartuf.

Mariana

Lo que hi ha de cert es que 'l meu pare s'ho
ha proposat.

Valeri

El vostre pare...

Mariana

Ha canbiat de pensament. Ara mateix m'ho ha acabat de proposar.

Valeri

Però ho dieu del cert?

Mariana

Parlo ab tota serietat. Ell no té altre designi que aquest pensament.

Valeri

Y vos per quin cantó os decidiu, senyora?

Mariana

No ho sé.

Valeri

Bonica resposta. Vos no ho sabeu?

Mariana

No.

Valeri

No?

Mariana

Vos, que m'aconselleu?

Valeri

Què os aconsello?... Que os caseu ab l'espòs que os dona el vostre pare.

Mariana

Vos m'ho aconselleu?

Valeri

Sí.

Mariana

De debó?

Valeri

Y tant de debó! Vos l'heu escullit, doncs què os he d'aconsellar?

Mariana

Agraeixo el vostre consell.

Valeri

No os costarà gaire practicar-lo.

Mariana

Lo mateix que os ha costat a vos donàrmel.

Valeri

Jo os l'he donat no més que pera com. plaureus.

Mariana

Jo 'l seguiré no més que per fervos content.

Dorina

(*À part, y retirantse al fons.*) A veure què 'n sortirà de tot això!

Valeri

Es així com s'estima! Així era engany y falsetat quant vos...

Mariana

No 'n parlem d'això, os ho prego. Vos m'heu dit francament que dec acceptar per espòs l'home que 'l meu pare 'm proposa y jo os responc que pretenc seguir el vostre consell ja que vos me l'haveu donat.

Valeri

No os excusèu ab les meves intencions. Vos ja tenieu la resolució presa y ara os voleu escudar ab un frívol pretexte pera podeuse excusar de la paraula que m'havieu donada.

Mariana

Es cert. Heu parlat mol bé.

Valeri

Es clar que si. Que 'l vostre cor mai m'ha estimat gens ni mica.

Mariana

Ah! Y vos ho penseu així!

Valeri

Sí, ho penso, n'estic segur. Però tingueu compte ab l'ofensa que acabeu de fer a la meva ànima! El meu cor y la meva ma sabrà venjarla.

Mariana

Ho crec ben bé. Sou cavaller pera ferho...

Valeri

No 'n parlem de cavalleriesitat. En dec tenir ben poca quan vos me desprecieu. Però ja hi haurà algú que sabrà apreciarla més que vos... Ja trobaré un altre cor que no s'averkonyirà de reparar la perdua que he sofert.

Mariana

La perdua no es pas gran. Ben facilment os en aconsolaràn d'aquest cambi.

Valeri

Hi faré tots els possibles, ho podeu ben creure. A vegades, la felicitat depen de l'oblit d'un cor, si es que nosaltres també sabem oblidarlo. Y si acàs no ho conseguim, debem, al menos, ferho veure. Que ningú perdona en un altre home la covardia d'estimar a qui ens abandona.

Mariana

Els vostres sentiments son nobles y elevats.

Valeri

Y tothom ve obligat a creurels així. Y ara! Voldrieu que guardés per sempre l'amor que os he professat, veientvos en uns altres brassos, y que jo deixés en vaga un cor que vos heu rebutjat?

Mariana

No, no. Si vull tot lo contrari. Si no desitjaria altre cosa sinó que tot estés arreglat.

Valeri

Parleu seriosament?

Mariana

Si.

Valeri

No vull que m'insulteu més, senyora. Ja la sabreu la meva resposta. (*Fa un pas pera anarsen.*)

Mariana

Està bé.

Valeri

(*Venint de nou.*) Enrecordeuouseu, al menos, que sou vos mateixa la que obligueu al meu cor a aquest suprem esforç.

Mariana

Està bé.

Valeri

(*Retornant altre volta.*) Y que 'l proposit que la meva ànima fà, es inspirat en el vostre exemple.

Mariana

En el meu exemple, sí.

Valeri

Y prou. Sereu servida al moment.

Mariana

Millor.

Valeri

(*Retornant encara.*) Es la darrera vegada que 'm veieu.

Mariana

Adeussiau.

Valeri

(*S'en va, y quan està tocant a la porta retorna cap a Mariana.*) Eh?

Mariana

Què?

Valeri

No 'm crideu?

Mariana

Jo? Esteu somiant.

Valeri

Doncs bé, compliré lo que he dit. Adeussiau, senyora. (*S'en va lentament.*)

Mariana

Adeussiau, senyor.

Dorina

(*A Mariana.*) Me sembla que perdeu el cervell, ab aquestes tonteries. Jo os deixat barallar pera veure com acabava. (*Agafant a Valeri pel bras.*) Eh! senyor Valeri!

Valeri

(*Resistint.*) Què vols tú?... Deixem.

Dorina

Veniu aquí.

Valeri

No, no, que la rabia m'encen. No 'm fassis desdir de lo que ella mateixa ha volgut.

Dorina

Esteuse quiet. Quedeuse aquí.

Valeri

No, dòna, no. La resolució està feta.

Dorina

Ah!

Mariana

(*Apart.*) Sufreix no més al veurem. La meua presència el farà fugir. Valdrà més que jo m'en vagi.

Dorina

(*Deixant a Valeri y corrent cap a Mariana.*)
L'altre també?... Ont aneu?

Mariana

Deixem.

Dorina

No, no, resteu aquí.

Mariana

Deixem, Dorina. Es en va que m'hi obliguis.

Valeri

(*Apart.*) Ara 'm convenso de que no més tenirme aquí li es un suplici. Lo millor que puc fer es deixarla sola.

Dorina

(*Deixant a Mariana y corrent a Valeri.*) Vos també? Diantre d'aquest parell! Acabem aquestes raons, jo ho vull. Veniu aquí, senyors meus.

Valeri

(*A Dorina.*) Quines intencions portes?

Mariana

(*A Dorina.*) Què vols fer, tu?

Dorina

Posar terme a les vostres raons y deixarvos amics. (*A Valeri.*) Què os heu tornat boig pera acabar les coses així?

Valeri

No has sentit de quina manera ha parlat?

Dorina

(*A Mariana.*) Y que esteu boja, vos, per havervos enfilat tant amunt?

Mariana

No has vist com ha anat la cosa? No has sentit com m'ha tractat?

Dorina

Tant l'un com l'altre no sabeu lo que heu fet. (*A Valeri.*) Ella no té pas altre intenció que la de ser sempre vostre. Jo 'n soc testimoni. (*A Mariana.*) Ell no més os estima a vos y tot el seu desitj no es altre que el de ser el vostre espòs. M'hi jugo la vida.

Mariana

(*A Valeri.*) Doncs per què m'heu aconsellat d'aquella manera?

Valeri

Y per què m'heu demanat consell per un assumpte així?

Dorina

Esteu bojos, tots dos. Au, la ma, l'un a l'altre. (*A Valeri.*) Apa, vos!

Valeri

(*Donant la ma a Dorina.*) Y per què la meva ma?

Dorina

(*A Mariana.*) Vinga la vostre.

Mariana

(*Donant també la seva ma.*) Y per què serveix, tot això?

Dorina

Deu meu! Apa, acosteuvos. Vosaltres dos si que os estimeu més de lo que os penseu. (*Valeri y Mariana están llarga estona agafats per les mans, sense atrevir-se a mirarse.*)

Valeri

(*Girantse cap a Mariana.*) No feu les coses per forsa, Mariana, y tingueu la bondat de mirar una mica a les persones, però sense rabia. (*Mariana's gira cap a Valeri y li somriu.*)

Dorina

Veritablement els enamorats son bojos!

Valeri

(*A Mariana.*) Ah! Acàs no tenia rahò pera queixarme de vos? Eh? Y a dir veritat, no es ser

ben dolenta, disfrutar dientme una cosa tant
desconsoladora?

Mariana

Y vos, no sou acàs l'home més ingrát de la
terra?...

Dorina

Deixem aquestes qüestions per una altre
ocasió y pensem en desconcertar els plans del
vostre pare.

Mariana

Díguens, doncs, què es lo que hem de fer.

Dorina

Tot lo que sía necessari. (*A Mariana.*) El
vostre pare 's vol burlar de vos... (*A Valeri.*)
Però no cal que en feu cas... (*A Mariana.*) Y
vos, val més que feu veure que consentiu bona-
ment ab la seva extravagancia, perque així, si
es necessari, podreu fer perllongar la data del
vostre suposat casament... Perque, disposant de
temps, tot té remei, en aquesta vida... os podeu
vingir ma'lalta y està clar, necessitareu dies per
estar bona... Podreu invocar mals pressagis,
com l'haver trencat un mirall, haver trobat un
mort o somiat aigua fangosa... En fi, tot està
en que vos no podeu devenir de ningú, que
abans no hagueu dit que sí... Però lo que primer
cal evitar, pera que tot surti bé, es de que os
trobin junts... (*A Valeri.*) Aneuvosen, y sense

tardar, comprometeu als vostres amics a qui sostinguen lo que se os va prometre... Ar procurarem fernos nostres al seu germà y Elmira, la muller d'Orgon, que li fa de mare Adeussiau.

Valeri

(*A Mariana.*) Per molt que pugui confiar al les meves forses, tota la meva esperansa la tin en vos, Mariana.

Mariana

(*A Valeri.*) Jo no puc respondre de la voluntat d'un pare... Però sí os he de dir, que no seré de ningú més sinó d'en Valeri.

Valeri

M'ompliu de felicitat! Estimada meva!... S m'atrevis...

Dorina

Ah! Els enamorats no 's cansen mai de repetir cent voltes lo mateix. Sortiu, aneusen.

Valeri

(*Fa un pas y retorna.*) En fi...

Dorina

(*A Valeri.*) Que sou tossut! Aneusen ca aquí... (*A Mariana.*) Vos cap a aquesta altra banda. (*Dorina els empeny per l'espatlla y els obliga a separarse.*)

ACTE TERS

ESCENA I

Damis, Dorina.

Damis

Si alguna cosa consegueix deturar els meus passos, si no faig un cop de cap pera que tot surti a mida dels meus designis, que se'm digui covard, que se'm tracti com al home més innoble, que mal llamp acabi ab mi per sempre més!

Dorina

Per favor, modereuse una mica. El vostre pare no més ha fet que parlarne. Ah! Tot lo que un se proposa, no s'executa pas, y me sembla que la cosa va llarga.

Damis

Cal que desfassi tots aquests plans... Ja li diré lo que fa'l cas, a aquest home.

Dorina

Apoc-a-poc... Deixeu que sapiguem primer què'n resulta de les gestions d'Elmira, la vostra marastra... Ella té forsa ascendent sobre l'esperit de Tartuf y podria molt bé ésser que ell no's negués a les seves súpliques... Tant-de-bó que així fos! La vostra marastra està obligada a parlarnhi, ja que tant Mariana com vos no viviu per altra cosa que per aquest assumpte.. Ella procurarà saber quins són els seus sentiments y li farà veure lo perillós que seria aquest casament, si es que arribava a consumarse, no deixant tampoc de dirli els perills en que's pot trobar ja abans, no més que de tenirne les intencions. El seu criat m'ha dit que estava resant y està clar, no l'he pogut veure, però també m'ha dit que anava a baixar. Aneusen, doncs, os ho prego, y així l'esperaré, pera parlarli jo.

Damis

Me sembla que no hi faria nosa.

Dorina

Aneu errat. Cal que estiguem sols.

Damis

Jo no li diré res.

Dorina

Cal Os enganyeu. Prou que'l sé el vostre caràcter, no os en sabrieu estar y os barallariu.

Y aquest si que seria el medi de tirarho tot a norris. Aneusen, val més.

Damis

No, ho vull sentir tot. No m'enfadaré gens.

Dorina

Que sou tossut! Ja vé! Amagueuvos. (*Damis s'amaga en un guardarrobes que hi ha al fons del teatre.*)

ESCENA II

Tartuf, Dorina.

Tartuf

(*Parlant en veu alta al seu criat, qui està dintre la casa.*) Llorens, guardeu bé'l meu silici y es meves deixuplines... No os descuideu de resar... Si acàs vinguessin a veurem, digueu que ne'n he anat a repartir les almoines que m'han donat pels presoners.

Dorina

(*Apart.*) Quina afectació, quina hipocresia!

Tartuf

Què voleu?

Dorina

Volia dirvos...

Tartuf

(*Traientse un mocador de la butxaca.*) Déu meu! Feume'l favor. Abans de parlarme, preneu aquest mocador.

Dorina

Y ara!

Tartuf

Amagueu el vostre escot. Aquestes coses són dolentes a l'ànima y fan venir mals pensaments.

Dorina

Si que sou fàcil a les temptacions, senyor Tartuf! Os impressiona molt un senzill escot! Certament, no sé perquè os enfileu tant aviat! Jo si que no soc com vos. Os veuria nú de cap a peus y no'm commouria gens ni mica.

Tartuf

Modereu una mica la vostra llengua, o sinó os deixaré ab la paraula a la boca.

Dorina

No, no cal, ja me'n aniré jo. No més os he de dir dues paraules. La senyora ha de venir y m'ha pregat que os dignessiu escoltarla un moment.

Tartuf

Ab molt de gust.

Dorina

(*Apart.*) Ja sembla un altre. Vaja, no vaig errada, n'estic segura, de lo que he dit.

Tartuf

No deurà tardar gaire, eh?

Dorina

Me sembla que la sento venir. Sí, es ella. Adeussiau.

ESCENA III

Tartuf, Elmira.

Tartuf

Que la bondat del cel os concedeixi per sempre la salut de l'ànima y del cos y que beneeixi tots els dies de la vostra vida com ho desitja el més humil dels vostres servidors!

Elmira

Agraeixo moltíssim els vostres desitjos. Però, assentemnos, estarem millor.

Tartuf

(*Assentat.*) Senyora, ja os trobeu millor de salut?

Elmira

(*Assentada.*) Molt bé. Allò va esser una mica de febre... No res, desseguida'm va passar.

Tartuf

Les meves pregaries no tenen prou valor pera poder conseguir del cel una gracia com aqueixa, però no he resat un sol dia, que no fos ab l'objecte d'obtenir el vostre restabliment.

Elmira

Os heu molestat massa, per mi, senyor Tartuf.

Tartuf

Mai es excessiu l'amor que's tinga a la vostra salut. Pera obtenirla, la meva hauria donat.

Elmira

Oh ! La vostra caritat es excessiva... No sabré pas com pagarles totes les vostres bondats.

Tartuf

Vos mereixeu molt més de lo que jo pugui fer.

Elmira

Os voldria parlar d'un assumpte... Ara precisament que ningú pot estorbarnos.

Tartuf

Parleu, ab tota confiança. Agraeixo molt l'atenció vostra. M'es una cosa ben grata trobar-me sol ab vos. Es una ocasió que he demanat moltes vegades al cel y que fins ara no me ha concedida.

Elmira

Lo que jo desitjo es que'm parleu sincerament y que'l vostre cor no m'amagui res. (*Damis, sense ferse veure, obra una mica la porta del guardarrobes en el qual s'ha amagat, pera no perdre paraula de la conversa.*)

Tartuf

Jo no faré altra cosa, senyora, que desplegar als vostres ulls tota la meva ànima, sincerament. Os vull fer present també, que les censures que he fet contra tots aquests que venen a visitarvos, admirats dels vostres encisos, no toquen pera res la vostra persona, sinó que són filles més aviat, del afecte que os professo, de la puraesa dels meus sentiments...

Elmira

Així ho crec jo y penso que es que vetlleu per la meva salut.

Tartuf

(*Prement la ma d'Elmira y apretantla.*) Oh, senyora, certament... Y el meu afecte...

Elmira

Uf! Quina manera d'apretar!

Tartuf

Es per excés de consideració. Mai he tingut

intenció de fervos mal, ben al contrari... (*Descansa la ma sobre'ls genoils d Elmira.*)

Elmira

Què feu ab aquesta ma ?

Tartuf

Tocava la roba del vostre vestit. Es "excelenta, aquesta roba.

Elmira

Prou, prou... Que tinc moltes pessigolles. (*Elmira recula ab la seva poltrona y Tartuf s'apropa d'ella, també assentat.*)

Tartuf

(*Tocant el coll de seda ab el qual Elmira du coberta la gorja.*) Déu meu ! Això es una obra d'art meravellosa ! Lo que es les puntes y els brodats, avui les treballen d'una manera excellent ! Mai he vist cosa més ben feta !

Elmira

Es veritat. Però parlem del nostre assumpte. Tothom diu que'l meu marit, rompent la paraula donada, os vol donar la seva filla per esposa. Digueume, es veritat ?

Tartuf

Sí, me'n ha parlat. Però, francament, senyora, no es aquesta la felicitat que'l meu cor an-

hela. Es en una altra banda ont jo podria trobar tota la benhauransa que un home pot desitjar.

Elmira

Ah ! Com vos no n'estimeu cap de les coses terrenals !

Tartuf

El meu cor no es pas de pedra, senyora.

Elmira

Jo crec que tots els vostres sospirs s'endressen al cel y que cap cosa d'aquest món os farà torcer els desitjos.

Tartuf

L'amor que sentim per les belleses de l'altra vida no'ns fa pas insensibles a les belleses de la vida terrenal. Els nostres sentits també s'encisen sovint ab les obres perfectes que'l cel ha format. Vos ne sou una d'elles, senyora, en la qual el cel ha mostrat la seva magnificencia. Tantes belleses ha posat en el vostre rostre que'ls ulls se'n meravellen y els cors se'n enamoren. Jo no os he pogut mirar una sola vegada sense admirar, en vos, l'autor de totes les coses y sense que'l meu cor hagi sentit el més gran amor per Ell, al veure en vos el seu retrat més perfecte. De primer, vaig creure que aquest

amor no fos una temptació dels esperits malignes y fins el meu cor resolgué fugir de la vostra presencia, tement per la salut de la meva ànima. Però, després, oh amable, adorable bellesa! després vaig conèixer que aquesta passió no podia esser culpable, que puc sentir-la perfectament ajustant-la a les bones costums y per això he deixat que'l meu cor s'hi abandonés lliurement. Ho confesso, es un atreviment molt gran, fervos ofrena del meu cor... Però jo ho espero tot de la vostra bondat, ja que no puc esperar res de la meva pobresa. En vos està la meva esperansa, la meva felicitat, la meva tranquil·litat... De vos depèn que jo sufreixi o que'm senti el més felís dels homes... En fi, sols de la vostra voluntat depèn la meva sort.

Elmira

Certament, es ben galanta la vostra declaració, però no per això deixa de sorprendrem forsa. Me sembla que farieu millor estimant més la vostra honradesa y tenint una mica més de seny en les vostres intencions. Un devot com vos, que tothom creu que es tant virtuós...

Tartuf

Ah! Per més que sigui devot, no deixo d'esser un home. Y, quan el cor s'admira dels vostres encisos, el cor se deixa dur y no raona. Ja sé que os extranyarà que jo parli així, però, senyora, jo no soc un àngel y si condemneu la

confessió que os he fet, deveu donarne tota la culpa a la vostra hermosor. Desde que jo vaig tenir coneixement de l'esplendidesa vostra, vos foreu la sobirana del meu cor... L'inefable dolor de la vostra mirada divina va forsar la resistència en que jo m'obstinava... Va esser més forta que tot, que'ls dejunis, les pregaries, les deixuplines... Tots els meus sospirs foren per vos. Quantes vegades, en silenci, os ho han dit els meus ulls ! Ara puc explicarme millor, os ho dic de paraula. Si sabeu veure les tribulacions d'aquest indigne esclau vostre, ab una mica de benevolensa, si la vostra bondat vol consolar el meu cor, dignantse ajupirse fins a la humilitat de la meva miseria, jo seré per vos el més rendit enamorat. Ab mi, el vostre honor no corre cap perill, no heu de temer res per la meva part. Tots aquest galants de la cort, pels quals les dames se deixen dur, són inconstants y xerraires. S'enorgulleixen públicament dels favors que reben y tot ho divulguen sense consideració. Així, les seves paraules, en les quals les dames posen tota la confiança, deshonren l'altar ont el seu cor sacrifica. Però la gent com nosaltres es discreta en les seves passions y sab guardar els secrets que se'ls hi confien. La nostra bona nomenada, que'ns cuidem de sostenir per tot arreu, es una forta garantia per la persona estimada. Així, en nosaltres, es en els únics homes ont se pot trobar plaer sense perills y amor sense escàndol.

Elmira

Ja os escolto... La vostra retòrica s'explica forsa bé. No teniu por de que jo tingui l'humorada d'explicarho tot al meu marit y de que això pugui alterar l'amistat que os otorga ?

Tartuf

Sé que vos sou massa bona pera obrar d'aquesta manera y que perdonareu la meva temeritat. Que vos sabreu excusar les febleses humanes que tots tenim y el violent amor que vos m'heu inspirat. Sé que sols apreciantvos a vos mateixa, considerareu que'ls altres no són cegos y que també són fets de carn.

Elmira

Potser les altres senyores s'ho pendrien d'una manera diferenta, però jo vull esser discreta en aquest assumpte. Jo'm guardaré de dir res al meu marit. Però vull obtenir de vos una altra cosa. Y es que sense trabes, sense trampa de cap mena, feu que vagi ben depressa el casament de Mariana ab en Valeri... que renunciieu vos mateix a esser el marit d'aquesta noia, y...

ESCENA IV

Elmira, Damis, Tartuf.

Damis

(*Sortint del guardarrobes ont s'havia amagat.*)
Senyora, això no deu quedar d'aquesta manera.

Cal que s'aclareixi tot. Jo estava allí, y no he perdut una paraula. Sembla que la bondat del cel m'hi hagi conduit pera confondre l'orgull d'aquest traidor, pera obrirme'l camí de la venjansa, pera desemascarar la seva hipocresia y la seva insolencia y pera desenganyar al meu pobre pare y ferli veure de quina manera l'ànima d'un malvat goza parlarvos d'amor.

Elmira

No, Damis, ja n'hi ha prou ab que s'esmeni y procuri merèixer la gracia que'm comprometo a ferli. Ja que ho he promès, no me'n desdic. No soc amiga de moure soroll. Una dòna se'n ha de riure d'aquestes tonteries; no ha de comunicarles mai al seu marit.

Damis

Vos teniu les vostres raons pera obrar de aquesta manera, però jo tinc les meves pera fer tot lo contrari. Volguerlo perdonar es una burla que feu a les persones que'l creuen virtuós. La seva insolencia ja no té límits... Ja estem cansats de sufrirlo, tots plegats. Aquest monstre ja fa massa temps que vé governant al meu pare, posant la discordia en tot y volent rompre'ls meus desitjos y els den Valeri. Es necessari que li tregui la máscara d'una vegada... El cel m'ofereix un medi ben a propòsit... No tindrà prou paraules pera lloarlo... Si desprecio aquest mèdi, seré indigne de que'l cel me l'hagi

concedit... Mereixeré que me'l arreballi de les mans.

Elmira

Damis...

Damis

No, no volgueu fermen desdir... Que n'estic de content! En và voldreu ab les vostres paraulles esvair el plaer que he de tenir en la venjança. Sense apressarme massa, vaig a posar en pràctica el meu plan. Ja veureu com me'n sabré sortir d'aquest assumpte. Y victoriosament, a plena satisfacció de la meva ànima.

ESCENA V

Orgon, Elmira, Damis, Tartuf.

Damis

Pare, escolteu. Os hem de contar un incident que acaba de passar aquí, y que os ha de sorprendre molt. Totes les vostres sollicituts són molt ben pagades y això que'l senyor (*Senyalant a Tartuf*) reconeix que són inestimables. Ara acaba de donar una mostra de lo molt que os estima... Senzillament, volia deshonorarvos. Jo l'he sorprès, aquí mateix, fent l'amor a la vostra esposa, de la manera més injuriosa. Ella no té rencor, es molt discreta, y volia de totes maneres guardarne secret. Però jo no puc deixar

sense càstic una imprudència tant gran y crec que seria fervos una ofensa, pare meu, si la callava.

Elmira

Sí, jo crec que de totes aquestes coses tant sense importància, no se'n deu dir mai res al marit. L'honor d'una dòna no depèn pas d'això. N'hi ha prou ab que sàpiga defensarse. Jo ho crec així. Y vos, Damis, vos no haurieu dit res si haguessiu tingut veritable confiança en mi.

ESCENA VI

* *Orgon, Damis, Tartuf.*

Orgon

Déu meu! Què es lo que sento?... Es possible?

Tartuf

Sí, germà meu, soc un mal home. Soc un culpable. Soc un infelís pecador, ple d'iniquitat; soc el més gran malvat que hagi viscut sobre la terra. Cada instant de ma vida es ple de les accions més vils, més criminals y més rastres. Per això el cel, en aquests moments, m'envia el càstic que mereixo. Jo no'm puc defensar, jo no sabré defensarme de la culpa més gran que

se'm pugui rependre. Tot lo que os han dit ho heu de creure. Enceneu la vostra ràbia, llenseu-me de casa vostra com se llesa a un criminal. Serà poc pera mi; les meves culpes mereixen càstics més grans.

Orgon

(*Al seu fill.*) Ah, traidor ! Encara t'atreveixes a sostenir aquesta falsetat y voler corrompre la puresa de la seva virtut ?

Damis

Y ara ! No ho veieu que fingeix ?... Ab aquestes hipocresies conseguirà desmentir...

Orgon

Calla, mala llengua !

Tartuf

Oh ! Deixeulo parlar. Vos l'acuseu sense raó. Lo que deveu fer es creure tot lo que os digui. Per què'm defenseu encara ? Per què os fieu de les meves apariencies ? Per tot lo que veieu en mi, me creicu millor que'ls altres homes ? No, no. Vos os deixeu enganyar per lo aparent. Ai ! No soc pas lo que'ls altres se pensen, no ! Tot-hom se creu que soc un home de bé, però lo cert es que no valc res. (*A Damis.*) Sí, parleu, fill meu. Tracteume de pèrfid, d'infame, de perdut y lladre y homicida. Digueume encara coses pitjors, jo no os contradiré, perque les hau-

ré merescudes. Y vull sofrir l'ignominia de totes aquestes paraules no més pera sentir més gran la vergonya dels crims de la meva vida.

Orgon

(*A Tartuf.*) Germà, ja es massa ! (*Al seu fill.*) Encara no't dones, traidor ?

Damis

Y ara, les seves paraules os podran seduir fins al punt...

Orgon

(*A Damis.*) Calla, falsari ! (*Tartuf s'agenolla y Orgon el fa aixecar.*) Aixequese, germà meu, per favor ! (*Al seu fill.*) Infame !

Damis

Y encara pot...

Orgon

Calla !

Damis

Quina rabia ! Ah ! Si jo...

Orgon

Si dius una sola paraula te trenco la nou del coll.

Tartuf

Germà, per amor de Déu, no os enfadeu així! Preferiria sofrir la pena més crudel, que no que ell rebés per mi la més lleu esgarrinxada.

Orgon

(*Al seu fill.*) Ingrat!

Tartuf

Deixeulo en pau. Si voleu, os ho demanaré de genolls en terra...

Orgon

(*Posantse també de genolls y abessant a Tartuf.*) Y ara! De cap manera! (*Al seu fill.*) Coquí, mira fins ont arriba la seva bondat!

Damis

Doncs...

Orgon

Prou!

Damis

No, no! Jo...

Orgon

Prou, te dic. Vull pau. Ja'l sé el motiu que t'obliga a atcarlo d'aquesta manera. Tots l'odieu, tots os desencadeneu contra ell, l'esposa, els fills, els criats. Tots fan els possibles y els impossibles pera treure de casa a aquesta

devota persona. Però com més esforços feu pera conseguirho, més ne vull emplear jo en reternir-lo al meu costat. Y pera confondreus a tots, el casaré ab la meva filla lo més aviat possible.

Damis

Ah! Vos obligareu que aquest casament se fassi?

Orgon

Sí, sí. Y avui ho arreglaré tot, avui ho deixaré tot a punt. Ja podeu fer, jo os faré veure com cal que tots m'obeiu, perque aquí mano jo, y ningú més. Au! Al instant, agenollat y demànali perdó.

Damis

Qui, jo? Als peus d'aquest impostor...

Orgon

Ah, t'hi negues, miserable! Encara l'injuries?... Un bastó, un bastó! (*A Tartuf.*) No'm detingueu. (*Al .seu fill.*) Fòra d'aquí, no t'hi vull més en aquesta casa!. . Y no probis pas de tornar!

Damis

Sí, me'n aniré, però...

Orgon

Au, depressa! No n'heuràs pas res de mi Te maleeixo pera sempre!

EȘCENA VII

*Orgon, Tartuf.**Orgon*

Ofendre d'aquesta manera a una santa persona!

Tartuf

Oh cel! Perdónal com jo l'he perdonat! (*A Orgon.*) Si sapiguessiu ab quin sentiment he vist que volien calumniarme als vostres ulls, germà meu!

Orgon

Ah! sí!

Tartuf

No més al imaginarme aquesta ingratitude, l'ànima'n sofreix terriblement... M'horroritzo... Tinc el cor tant atolondrat que no sé dir una paraula... Sembla que'm mori.

Orgon

(*Corrent ab els ulls en llàgrimes, a la porta per ont ha tret de casa al seu fill.*) Quin greu que'm sab de no haverte trencat l'espina d'un cop! (*A Tartuf.*) Calmeuse, germà, calmeuse... No os hi amoineu.

Tartuf

Acabemles, acabemles totes aquestes coses. Veig que aquí hi porto massa trasbals y penso que valdrà més que me'n vagi d'una vegada.

Orgon

Y ara ? Que os voleu burlar de mi ?

Tartuf

Veig que soc odiat y que no cerquen altra cosa que fervos dubtar de la meva fe.

Orgon

Y què importa ? Creieu que me'ls escolto ?

Tartuf

Oh ! No estaràn contents fins que ho consequeixin. Potser lo que avui no os atreviu a creure ho creureu un altre dia.

Orgon

Oh, mai !

Tartuf

Germà, no hi ha com una esposa pera sorprendre la candorositat de l'ànima del seu marit

Orgon

No, no.

Tartuf

Deixeu que m'en vagi lo més aviat possible y així evitaré que m'inculpin d'aquesta manera.

Orgon

No, vos os quedeu aquí. Jo responc de vos ab la meva vida.

Tartuf

Psé!... Caldrà que'm mortifiqui. Però si vos volguessiu...

Orgon

Ah!

Tartuf

No'n parlem més. Jo ja sé què es lo que s'ha de fer en aquests casos. L'honor es una cosa molt delicada y l'amistat m'obliga a prevenir-vos dels rumors que pugui fer correr la gent. Jo'm guardaré de parlar ab la vostra esposa y vos veureu...

Orgon

No. Vull que la freqüenteu a despit de tots. Jo no estic més content que quan faig enrabiari a la gent. Vull que tothom os vegi ab ella y a tot arreu. Y això no es tot. Pera ferlos morir de rabia vull que vos sigueu el meu únic hereu; així os faré donació entera de tota la meva fortuna. Un amic franc y lleal, al qui jo prenc per

gendre, per mi val més que'ls fills, la muller y que tots els parents plegats. No acceptareu lo que os proposo ?

Tartuf

Fassis en tot la voluntat del cel !

Orgon

Pobre home ! Anem a fer l'escriptura. Y tots els envejosos, que reventin !

ACTE QUART

ESCENA I

Cleante, Tartuf.

Cleante

Sí, tothom ne parla, me podeu ben creure. Y lo que's diu no parla pas en profit vostre. Os he trobat a propòsit, senyor, pera dirvos en poques paraules lo que jo'n penso. No vull examinar, en el fons, tot lo que diuen: deixemho estar; anem a lo més interessant. Suposem que en Damis no deia la veritat y que per lo tant, os acusava injustament. No es dever de tot bon cristià perdonar l'ofensa y apagar tot desitj de venjansa? Per la vostra conveniencia podeu permetre que un fill abandoni la casa del seu pare? Ab tota franquesa, os ho torno a dir, no hi ha ningú que no se'n escandalisi d'això. Si volguessiu, tot ho arreglarieu, les coses no arribarien a aquests extrems. Sacrifiqueu a Déu tota

la vostra còlera y feu que'l fill torni a la llar del pare.

Tartuf

Ah ! Lo que es per mi, no desitjo altra cosa. Jo no li tinc cap rencunia; jo li perdono tot. No'm queixo de res y voldria fer lo que'm dieu, ab tota l'ànima. Però'l cel no ho consentirà. Si ell vingués aquí jo hauria d'anarmen. Després de lo que ha fet, si ens arribessim a tractar, seria una cosa escandalosa. Déu sab lo que se'n pensaria, la gent. Se creuria que tot són astucies meves y llavors dirien que, com que jo'm sentia culpable, fingia al meu acusador un afecte que no podia sentir. Dirien que estic esperant l'ocasió de venjarme, treballant per sota ma, enganyantlo ab la meva deferencia.

Cleante

Teniu molta trassa en sabervos escusar. Totes les vostres raons, senyor, són massa triades. Per què os encarregueu dels interessos del cel ? Pera castigar al culpable, necessita de nosaltres ? Deixemlo que ell mateix s'encarregui de les seves venjances. Penseu, no més, en que'l cel mana que perdonem les ofenses. No mireu pera res els judicis humans quan seguiu lo que'l cel os mana. Y ara ! El dir de la gent serà prou pera privarvos de la gloria d'una bona acció ? No, no. Fem sempre lo que'l cel ens mani y no'ns preocupem de res més.

Tartuf

Ja os he dit que'l perdono y en això faig lo que'l cel m'ordena. Però després de l'escàndol y de l'afront d'avui, el cel no'm mana pas que visqui al seu costat.

Cleante

Y os mana, potser, que feu cas del senzill capritxo d'un pare malhumorat? Os mana que accepteu el dó que os ha fet d'un bé que no os pertoca y que no podeu pretendre?

Tartuf

Els que'm coneixen bé no poden pensar de cap de les maneres que jo sigui interessat. Els bens d'aquest món no m'atrauen gens y no deixo enlluernarme pel seu esclat. Si jo'm resolc a rebre d'un pare la donació que ell m'ha volgut fer, es senzillament perque temo, en veritat, que tots aquests bens caiguin en mans perverses. Que no vagin a parar a certa gent que'n fassi un ús criminal, sense cuidar-se d'emplearlos en bé del pròxim y de la gloria del cel.

Cleante

Ah! Senyor! No cal que tingueu aquestes temenses tant delicades, que poden esser causa de la queixa d'algun hereu llegítim. Permeteu que aquest posseeixi lo que li toca, y no os inquieteu si la fortuna perilla o no en les seves mans. Val més que ell la fassi malver que no que os

acusin o vos d'haverli robada. Lo que jo admiro es que hagueu permès que os la oferissin sense confondreus gens ni mica. Hi ha alguna màxima devota que ensenyi a deixar sense herencia als hereus llegítims?... Si el cel ha posat dintre del vostre cor un invencible obstacle pera viure ab en Damis, no valdria més que, com a persona discreta, os retiressiu honrosament? No valdria més això que no pas sofrir que, contra tota raó, treguin al carrer al fill de la casa? Creieume, senyor, això os ho ha de manar l'honor...

Tartuf

Senyor, es tard, són dos quarts de quatre. Un piadós dever me crida allí dalt. Escuseume que os deixi tant aviat.

Cleante

Ah!

ESCENA II

Elmira, Mariana, Cleante, Dorina.

Dorina

(*A Cleante.*) Per favor, ajudeunos, senyor. La seva ànima sofreix un dolor mortal. Lo que'l seu pare acaba de decidir la fa desesperar. Ara vindrà. Unim tots els nostres esforços, os ho pregò. Hem de resoldreho tot d'una vegada, de grat o de forsa. Estem tots consternats!

ESCENA III

Orgon, Elmira, Mariana, Cleante, Dorina.

Orgon

Estic molt content de veureus tots aplegats.
(*A Mariana.*) Os he de dir una cosa que os farà riure... Ja suposareu lo que voldré dir...

Mariana

(*Agenollantse devant d'Orgon.*) Pare meu! Per amor del cel, que sab lo que sofreixo, per tot lo que pugui fer commoure'l vostre cor, no sigueu exigent dels drets que com a pare os pertoqueu y dispenseu per ara, que no os obeeixi estrictament. No volgueu que per culpa vostra me queixi al cel de lo que os dec. Aquesta vida que vos m'haveu donada, no feu que sia funesta y sense ventura. Si contra l'esperansa que jo m'havia feta vos me prohibiu que sia d'aquell a qui m'atreveixo a estimar, al menos, per la bondat que imploro de genolls al devant vostre, salveume del torment d'esser de qui jo detesto. No volgueu durme a la més gran desesperació fent caure al damunt meu tot el vostre poder.

Orgon

(*Al sentirse eternit.*) Coratge, cor meu!
No't deixis dur per la feblesa humana!

Mariana

Els favors que feu a aquest home m'importen poc. Doneuli tot lo vostre, tot lo meu si voleu, ja hi consento, ja os ho dono, però no arribeu fins a donarli la meva persona! Jo passaré els tristos dies que'l cel me vullga concedir en la austeritat d'un claustre.

Orgon

Vetaqui les dònes que's fan religioses: les que veuen combatut el seu amor. Prou! Com més te repugni unirte a ell més mereixeràs que jo't sacrificui. Resígnat a lo que jo't mani, mortificat si es que no't plau y no vull que me'n parlis més.

Dorina

Però, per què?...

Orgon

Calleuvos. Aneu a parlar ab els de la vostra cofraria... Os proibeixo que digueu una sola paraula.

Cleante

Si'm permeteu que os respongui donantvos un consell...

Orgon

Germà, els vostres consells són els millors, sens dubte, són ben raonats .. y m'agrada molt

sentirlos... Però permeteu que no'n fassi ús de cap mena.

Elmira

(*Al seu marit.*) Jo ja no sê què dir, veient lo que estic veient. La vostra ceguera fa que os admirei... Se necessita estar verament trastornat pera desmentir, com desmentiu, lo que'ls nostres propis ulls han vist !

Orgon

Ja sé lo que són les apariencies ! No desconec, tampoc, lo condescendent que sou ab el meu fill, aquell poca-vergonya. Heu tingut por d'acusarlo y l'heu volgut defensar del mal que volia fer a aquest pobre home. Vos estaveu massa tranquila pera que jo os cregués... Ah ! si tot hagués sigut veritat, ja ho haurieu demostrat d'una altra manera !

Elmira.

Es a dir que'l nostre honor s'ha de rebelar estrepitosament al feros, no més, una senzilla declaració d'amor ? Hem de respondre injuriosament y ab els ulls encesos de rabia ? Jo me'n ric de les declaracions que'm fassin, y lo que no m'agrada es ventarles estrepitosament. Jo crec que'ns hem de mostrar honrades fent les coses ab prudencia y no deixarnos dur per la falsa còlera d'aquestes dònes que tant blasonen del seu honor, ensenyant sempre les dents y les ur-

pes y que no sembla sinó que hagin de devorar al primer que'ls hi digui una paraula. Deu me guardi de fer valdre així el meu honor ! La virtut no ha d'esser endiablada y crec que pera despreciar les sollicituts d'amor, n'hi ha prou ab una negativa freda y discreta.

Orgon

Ja sé lo que os proposeu, tots vosaltres, dient aquestes coses.

Elmira

Una vegada més, admiro la vostra extranya feblesa. Però què'm respondrieu, si os fes veure que os dic la pura veritat ?

Orgon

Veureho ?

Elmira

Sí.

Orgon

Cansons !

Elmira

Ah ! Si trobés la manera de fervosho veure a plena llum !

Orgon

Contes, y res més que contes !

Elmira

Quin home ! Al menes, responeume. Jo no os dic ara que'ns cregueu. Però suposem que, fent les coses a propòsit, el sorprenguessiu y os fessiu carrec de tot... Que ho vejessiu, que ho sentissiu... Què dirieu llavors d'aquest home que tanta confiança os mereix ?

Orgon

En aquest cas diria... No diria res perque no es possible.

Elmira

Vaja, ja dura massa aquest engany. Això es dirme mentidera. Es necessari que, no més siga pera divertir-me, os ho fassi veure ben aviat. Així sereu testimoni de tot lo que os dic.

Orgon

Està bé. Os prenc la paraula. Ja veurem la vostra astucia y si podeu complir la vostra promesa.

Elmira

(*A Dorina.*) Feulo venir.

Dorina

(*A Elmira.*) Mireu que la sab molt llarga y potser ho sospiti tot.

Elmira

(*A Dorina.*) No. No s'ho pensarà... El mateix amor propi el durà enganyat. Digueuli

que vingui. (*A Cleante y a Mariana.*) Anèu-
vosen.

ESCENA IV

Elmira, Orgon.

Elmira

Apropem aquesta taula y amaguèuvoshi des-
sota.

Orgon

Y ara !

Elmira

Es necessari que estigueu ben amagat.

Orgon

Y perquè sota d'aquesta taula ?

Elmira

Déu meu ! Deixeume fer. Jo sé com ho he de
arreglar tot. Després ja parlareu. Amagueuvos
aquí, os dic, y quan hi sigueu, guardeuvos de
que os vegi y de que os senti.

Orgon

Es massa, ferme fer aquestes coses ! A veure,
a veure, com ne sortireu.

Elmira

Me sembla que això no's pot pas fer d'altra
manera. Amagueuvos bé. (*Orgon s'amaga sota*

la taula.) No os escandaliseu de lo que diguem l'un y l'altre. Perque lo que jo digui serà pera ferlo caure a ell; que així os convencereu. Ab suavitats y dolceses, ja veureu com desemmascararé tota la seva hipocresia. Encensaré'ls seus desitjos, avivaré'l seu amor y deixaré'l camp lliure a les seves temeritats. Com que això ho faré excludivament pera que vos os persuadiu de lo que os he dit, quan vos ja n'estigueu convenut, llavors ja no li donaré cap esperansa ni alimentaré'ls seus desitjos. Llavors os toca a vos... Vos deureu interromprel quan conegueu que les coses han anat prou lluny... Així me defensareu y no m'exposareu a que's cregui que parlava de veres... Es pel vostre interés, que os dic tot això... y... Ja ve! Amagueuvos, que no os vegi ni os senti.

ESCENA V

Tartuf, Elmira, Orgon (sota la taula.)

Tartuf

M'han dit que'm volieu parlar.

Elmira

Sí. Os he de revelar un secret. Abans que tot, tanqueu aquella porta. Mireu bé que no'ns puguin sorprendre. (*Tartuf tanca la porta y torna.*) No'ns convé que's torni a repetir lo que ha passat. Mai s'havia vist una sorpresa com aquella.

En Damis m'ha posat en un compromís ben gros... Ja heu vist que jo he fet tots els esforços pera que no fes res de lo que's proposava y pera calmar la seva rabia. Jo estava tant atolon-drada que no he sapigut desmentirlo. Però gracies a Déu, tot s'ha arreglat y ara les coses estan ab més calma. La molta estima en que os tenim ha esvait la nuvolada; el meu marit no pot dubtar de vos y pera que ningú dongui crèdit a les males llingües vol que vos y jo estiguem sempre junts. Així puc estar ab vos en aquests moments, sense cap por de que'm renyi... Així puc obrirvos el meu cor, que potser s'avensa massa a sofrir els desitjos del vostre.

Tartuf

El vostre llenguatge es molt difícil de comprendre, senyora. Fa poc que no parlaveu pas d'aquesta manera.

Elmira

Ah! Si os enfadeu pel refús que havia fet del vostre amor, que poc el coneixeu el cor de la dòna! Que poc sabeu lo que vol donar a comprendre quan se defensa tant debilment! En aquests moments, el nostre pudor combat lo que'l cor ens dicta. Per més que estiguem decidides a deixarnos dur per l'amor que'ns domina sempre'ns avergonyim de confessarlo. De primer ens neguem, però per la manera que ho fem, tot seguit donem a conèixer que'ns rendim.

Les nostres paraules s'oposen als nostres sentiments, no més que pera sostenir l'honor: però aquesta mena de refús ja es una promesa. Sens dubte que os parlo massa francament y que no'm preocupo de la vergonya que'm fa dirvos tot això. Però, ja que os ho he confessat tot, hauria insistit en que Damis no digués res, hauria escoltat ab tanta complacencia l'oferiment del vostre cor, m'hauria pres la cosa com heu vist que l'he presa si no m'haguessin plagut les vostres paraules? Y, quan jo mateixa he volgut que renunciessiu al casament que s'acabava d'anunciar, que es lo que n'heu pogut pensar d'aquesta súplica, si no es que jo tenia un determinat interès per vos y que per lo tant no podia consentir que haguessiu de compartir un cor que jo volia pera mi tot sol?

Tartuf

Senyora, es la més gran de les dolceses sentir aquestes paraules de la boca que s'estima. Es mel melada que corre pels sentits inondantlos d'una suavitat que no havien sentit mai. El meu goig suprem es el de saber que os agrado. El cor no desitjava altra felicitat. Però aquest cor os demana que li permeteu que dubti una mica d'aquesta felicitat. Jo puc creure que les vostres paraules siguin un artifici pera obligarme a que trenqui el casament que se'm prepara. Si cal que m'expliqui lliurement no puc fiarme massa de les vostres declaracions, sino conse-

gueixo una mica no més dels favors que de vos imploro. Així estaré segur de lo que'm dieu y seré constant a les bondats que vos tindreu pera mi.

Elmira

(*Després d'haver tossit pera advertir al seu marit.*) Y ara ! Tant depressa voleu anar ? Tant aviat voleu gosar de les tendreses d'un cor ? Una dòna's martirisa pera confessarvos una cosa tant delicada y això no os es suficient ? Necessiteu, pera estar convensut, que os fassin ofrena dels darrers favors que's poden otorgar ?

Tartuf

Com menos se mereix un favor, més un s'atreveix a esperar-lo. Després d'aquestes paraules no podem estar segurs de res. Pressentim la gloria de poder satisfer el nostre cor y volem gosarla ans de creure que aquesta gloria ens sia possible. Jo crec merèixer tant poc les vostres bondats, dubto tant del compliment dels meus desitjos temeraris, que no creuré res, senyora, que no me'n hagi canvensut per la realitat.

Elmira

Déu meu ! El vostre amor obra ab molta tirania ! M'atolondra de veres ! Voleu imperar sobre'l cor y conseguir d'una manera violenta la satisfacció dels vostres desitjos ? No poder estar tranquila de la vostra persecució y no poder tenir temps ni de respirar !... Això es en

extrem ! Està bé esser rigorós d'aquesta manera ? Està bé volguer tot seguit lo que's demana y abusar de la feblesa que per vos demostren els altres ?

Tartuf

Però si vos veieu ab benignitat les meves súpliques, pera què negarme'l testimoni del vostre amor ?

Elmira

Com voleu que consenti lo que preteneu de mi, sense ofendre al cel, que vos imploreu tant ?

Tartuf

Si no més es el cel el qui s'oposa als meus desitjos, es ben poca cosa vèncer aquest obstacle. Això no deu deturar el vostre cor.

Elmira

Però ens fan tanta por ab les sentencies del cel !

Tartuf

Esborreu aquestes ridícoles temenses, senyora. Jo sé la manera de que fugin aquests escrúpols. El cel proibeix, es cert, alguns plaers determinats, però sempre hi ha manera d'arreglar-ho. Segons les necessitats de cada hù, la conciencia deu mirar les coses baix diferents punts de vista. Les accions mal fetes se rectificquen ab la puresa de l'intenció. Ja os posaré al corrent de tota aquesta mena de secrets. Deixeume fer.

Acontenteu els meus desitjos y no temeu. Jo os responc de tot y'm faig responsable de les vostres culpes. (*Elmira tus més fort.*) Tossiuh molt fort, senyora.

Elmira

Es un suplici, això !

Tartuf

Voleu una miqueta d'aquesta essencia de regalecia ?

Elmira

Tinc un costipat tant fort, que totes les essencies del món no me'l podràn arrencar.

Tartuf

Es una cosa amoinadora.

Elmira

Més de lo que os podeu pensar.

Tartuf

En fi, os serà molt fàcil destruir els vostres escúpols. Aquí podeu estar segura de que ningú ne sabrà res, que'l mal no més existeix en el soroll que's fa. L'ofensa no més la fa l'escàndol de la gent; pecar en silenci no es pas pecar.

Elmira

(*Després d'haver tossit de nou y d'haver donat cops a la taula.*) Veig que no tinc altre remei

que cedir. Cal que consenti a donarvosho tot. Si no ho faig així no podré pretendre que estigueu content y que m'estimeu. Ja es dolorós dur les coses tant lluny... No cregueu que ho fassi pas de bon grat! Ja que os obstineu tant, ja que no voleu creure res de lo que os dic, ja que voleu que les probes del meu amor siguin més convincentes, es necessari resignarse y acontentarvos. Si aquest consentiment es una falta, pitjor pera aquell que m'hi obliga... Jo no'n tindré pas la culpa.

Tartuf

Senyora, tot va a càrrec meu... la cosa no es perillosa...

Elmira

Obriu una mica la porta y aneu a mirar que'l meu marit no estigui en aquella galeria.

Tartuf

Que'l necessiteu pera alguna cosa? D'ell os preocupeu? Es un ninot que'l podem fer ballar com ens dongui la gana. S'alaba de les nostres entrevistes! Ho farem tot a les seves barbes y no gosarà creuren res.

Elmira

No importa. Sortiu un moment, os ho prego. Mireu per tot arreu; que no hi hagi ningú.

ESCENA VI

*Orgon, Elmira.**Orgon*

(*Sortint de sota la taula.*) Quin home més abominable! Estic consternat! No me'n sé avenir!

Elmira

Tant aviat sortiu? Os burleu de la gent! Tor-neuvos a amagar, encara no es hora. Espereu fins a la fi, pera assegurarvos en bé. No cal fiarse de les apariencies.

Orgon

No! Del infern no'n surt una cosa tant dolenta!

Elmira

Déu meu! No n'hi ha prou, home! Deixeu-vos convèncer bé ans d'assegurar res, no os apresseu, que potser os enganyarieu encara.
(*Elmira fa posar al darrena seu a Orgon.*)

ESCENA VII

*Tartuf, Elmira, Orgon.**Tartuf*

(*Sense veure a Orgon.*) Tot ajuda, senyora, a la meva gloria. No hi ha ningú... Ho he mirat

tot, tot... La meva ànima no hi veu de contenta... (*Mentres Tartuf s'avensa ab els brassos oberts; pera abraçar a Elmira, aquesta's retira y Tartuf se troba devant per devant d'Orgon.*)

Orgon

(*Detenint a Tartuf.*) Apoc-a-poc ! Os deixeu dur massa pels vostres desitjos amorosos y no os deveu apassionar tant ! Ah ! ah ! L'home de bé !... Qui ho diria ! Com s'abandona a les tentacions, la vostra ànima ! Os caseu ab la meva filla y voleu seduir a la meva muller ! He dubtat massa temps de que això pogués esser veritat; me creia que les coses anirien per una altra banda. Però ja'n tinc prou. No vull pas esperar més proves. Ab aquestes ne tinc massa.

Elmira

(*A Tartuf.*) Tot lo que he fet era contra la meva voluntat. Però m'he vist obligada a tractarvos d'aquella manera.

Tartuf

(*A Orgon.*) Y ara ! Vos creieu...

Orgon

Au ! Prou soroll, os ho prego ! Fugiu d'aquí y sense badar boca.

Tartuf

Jo volia...

Orgon

No vull raons, no vull paraules. Ara mateix, aneuosen.

Tartuf

Sou vos qui os en haveu d'anar, vos que crideu com si fossiu l'amo. La casa es meva y ho faré valdre. Ja veureu com tots els esforços vostres seràn inútils pera posarme plet d'una manera tant covarda ! No os burlareu de mi, no ! Les injuries y les impostures que'm feu, sabré venjarles. Sabré venjar també les ofenses que feu al cel y sabré fer arrepentir a tots els que'm volen treure d'aquesta casa !

ESCENA VIII

Elmira, Orgon.

Elmira

Què s'ha pensat ? Què vol dir ab aquest llenguatge ?

Orgon

Estic confós, confós... No es pas cosa de riure !

Elmira

Què dieu ?

Orgon

Ara veig la falta que he comés. Que cègo he estat al ferli la donació !

Elmira

La donació...

Orgon

Si. La donació d'aquesta casa, de la nostra fortuna ! Y encara hi ha alguna altra cosa que m'amoina forsa !

Elmira

Què ?

Orgon

Ja ho sabreu tot. Mirem, primer que res, que no hagi desaparegut una caixeta que guardo a dalt.

ACTE QUINT

ESCENA I

Orgon, Cleante.

Cleante

A quí voleu recorre ?

Orgon

Pobre de mi ! Què sé jo ?

Cleante

Me sembla que devem comensar per consultar tots plegats les coses que podem fer en aquest assumpte.

Orgon

La caixeta'm desespera de debó. M'amoina més que tot lo altre.

Cleante

Hi ha algún misteri gran en aquesta caixeta ?

Orgon

Es un dipòsit que m'havia fet guardar el meu amic Argas. Pobre amic, ja'l planyo ! M'ho havia donat en secret. M'ho deixà ab tota confian-

sa quan se'n va anar. Per lo que'm digué, hi ha papers importantíssims tant per la seva vida com per la seva fortuna.

Cleante

Y per què ho deixava a mans agenes ?

Orgon

Fou per un cas de consciencia. Jo desseguida ho vaig confessar a Tartuf y ell me va persuadir de que li dongués a guardar la caixeta de que os parlo, a fi de que si me la venien a demanar pogués dir sense mentir que jo no la tenia. Ell m'assegurava que així podia tenir la consciencia tranquila y podia jurar, sense perill de jurar en fals.

Cleante

Va molt malament, tot això ! La donació y la confidencia aquesta, si os he de parlar ab tota franquesa, són coses que heu fet molt a la lleugera. Os poden dur molts mals-de-cap aquestes lleugereses y a aquest home, tenintvos agafat com os té, es precís que'l sapigueu tractar, no ab violencies, que no'n conseguireu res, sinó ab la mateixa astucia de que ell se val.

Orgon

Ont s'es vist amagar, sota la capa de la devoció, un cor tant malvat y una ànima tant despiadada ! Jo, que l'he amparat quan corria pel món fet un miserable... Ja ho he dit; renuncio a tota mena de gent de bé; desde ara els hi tindré

un horror espantós; jo seré pitjor que ells, pitjor que'l diable.

Cleante

No cal enlairarse d'aquesta manera! No os sabeu mai posar en el terreny que os toca. No os poseu mai en raó, sempre os preneu les coses pel costat que cremen. Ara veieu el vostre erro, ara coneixeu que os deixareu enganyar per una falsa virtut y pera corietgirvos tal com mana la raó, aneu a caure en un erro més gros encara, el de creure que tota la gent de bé es com el malvat que recullíreu a casa vostra! Perque un poca-vergonya os enganya ab la seva audacia sota la pomposa austeritat de la seva devoció, voleu que tots els devots sien com ell y que no hi hagi en la terra virtut veritable? Deixeu que pensin així els que no tenen fe ni conciencia; sapigueu distingir la virtut de les apariencies, no feu massa aviat judici dels homes y de les coses y poseuse en un terme mitj. Guardeu-vos, si podeu, d'honorar l'impostura, però no injurieu tampoc al qui es devot de bona fe y si heu de decantarvos cap a alguna banda, val més que pequeu per benevolent que per injust.

ESCENA II

Orgon, Cleante, Damis.

Damis

Pare! Es veritat que os veieu amenassat per aquest impostor? Es cert que os paga ab inju-

ries y estafes tot el bé que havieu fet per ell ?
Que'l seu orgull covard se val de les vostres
bondats pera fervos el mal ?

Orgon

Si, fill meu ! Això'm desespera.

Damis

Deixèumel pera mi. Jo'l posaré a ratlla. No
devem deixar medi pera castigar la seva inso-
lencia. Jo os ne deslliuraré d'una vegada. Jo'l
faré desaparèixer, pera acabarho tot.

Cleante

Així parlen tots els joves. Però cal que os
modereu, amic. Vivim en un temps y sota un
regnat en els quals s'acaben malament totes les
qüestions que's porten a la violència

ESCENA III

*La senyora Pernelle, Orgon, Elmira, Cleante,
Mariana, Damis, Dorina.*

La senyora Pernelle

Què passa ? Aquí'm fan saber unes coses terri-
bles !

Orgon

Són coses que jo mateix les he vistes. Així
han sigut correspostes les meves bones accions
Vaig treure a aquest home de la miseria, li dono
casa, el tracto com si fos un germà, li faig fa-

vors, li dono regals, li faig dó de la meva filla y de tots els bens que posseeixo y ell, l'infame, el perfidiós, no té altre propòsit que'l de sobornar la meva propia muller. Y no content encara ab aquesta intenció s'atreveix a amenassarme valentse del bé que jo mateix li he prodigat y vol aprofitarse, pera la meva ruina, de la donació que en mal hora li he fet; vol deixarme en la mateixa miseria de la qual jo'l vaig arrencar.

Dorina

Pobre home !

La senyora Pernelle

No puc creure de cap manera que hagi volgut fer una acció tant indigne.

Orgon

Y ara ?

La senyora Pernelle

La gent de bé sempre té envejosos.

Orgon

Què voleu dir, mare, ab aquestes paraules ?

La senyora Pernelle

Que aquí, en aquesta casa, tothom hi diu la seva... Tots li tenen una rabia que no'l poden veure.

Orgon

Y què té que veure aquesta rabia ab lo que os he dit ?

La senyora Pernelle

Mai me cansava de dirtho quan eres petit... La virtut, en aquest món, se veu sempre perseguida... Els envejosos moriràn, però l'enveja, no.

Orgon

Però, què té que veure lo que dieu ab lo que aquí està passant ?

La senyora Pernelle

T'hauràn omplert el cap ab mil histories falses.

Orgon

Os dic que jo mateix ho he vist.

La senyora Pernelle

Són terribles les males llengües !

Orgon

Mare ! Me fareu renegar ! Os dic que aquest crim, jo l'he vist ab els meus propis ulls.

La senyora Pernelle

Les males llengües sempre tenen verí pera llensar, y es molt difícil, sinó impossible, defensarsen.

Orgon

Es ben fòra de raó, lo que dieu, mare. Os dic que jo ho he vist, ho he vist, ab aquests ulls... Lo que se'n diu, ho he vist... Cal que os

ho digui cent voltes perquè sapigueu lo que vull dir ?

La senyora Pernelle

Déu meu ! Moltes vegades l'apariencia enganya... No's pot jutjar per lo que's veu.

Orgon

Quina rabia !

La senyora Pernelle

Tots hi estem exposats a suposar malament; molt sovint s'interpreta mal per bé.

Orgon

Dec creure que es una acció caritativa la de volguer abraçar a la meva esposa ?

La senyora Pernelle

Pera acusar a la gent, es necessari justificar les causes. Hauries tingut d'esperar que les coses se realisessin, pera afirmar com afirmes.

Orgon

Diastre ! Voleu encara manera d'assegurar-men més ? Hauria tingut que esperar, mare meva, a poder veure ab els meus ulls que ell hagués... me farieu dir una tonteria.

La senyora Pernelle

Es massa devot, es massa virtuós... No ho crec... No'm cab al magí de que hagi pogut fer lo que m'has dit.

Orgon

Mireu, si no fossiu la meva mare, no sé lo que os diria. Tinc una rabia !

Dorina

(*A Orgon.*) Veieu lo que són les coses. Ho mereixeu. Primer ereu vos que no volieu creure... Ara no os volen creure a vos.

Cleante

Ab coses sense importancia estem perdent un temps que podriem aprofitar millor. Hem de fer tot lo que'ns sigui possible pera que aquesta fera no'ns venci. No val a dormir !

Damis

He sentit dir que'ns ha amenassat. Fins aquí arriba la seva infamia ?

Elmira

No crec que hagi arribat a ferho... Això sí que seria terrible !

Cleante

(*A Orgon.*) No os en fieu. Ja'n trobarà de raons pera fer valdre y dur a terme'ls seus propòsits... O sinó, se valdrà de qualsevol mentida pera ficarnos en un laberinte... Os ho torno a dir... Ab les armes que té, no os convé dur les coses massa lluny.

Orgon

Es cert, però què hem de fer ? M'ha deixat

tant aclaparat la traició d'aquest home, que no soc amo de mi mateix !

Cleante

Jo de bon cor voldria que ho arreglessiu tot amicalment, sense escàndol. Es la millor manera.

Elmira

Si hagués sapigut que posseïa les armes que posseïx, no hauria provocat tanta alarma y...

Orgon

(*A Dorina, veient entrar al senyor Lleal.*) Què vol aquest home ? Aneuho a saber, que jo no estic en disposició de rebre a ningú.

ESCENA IV

Orgon, La senyora Pernelle, Elmira, Mariana, Cleante, Damis, Dorina, El senyor Lleal.

El senyor Lleal

(*A Dorina, al fons del teatre.*) Bon dia, germana. Os prego que'm feu el favor de que pugui parlar ab el senyor.

Dorina

Està ocupat. Dubto que en aquests moments se'l pugui veure.

El senyor Lleal

No vinc pas a importunarlo. Lo que li he de

dir no pot desagradarli, segons me penso. Vinc per un assumpte que l'ha de posar content.

Dorina

El vostre nom ?

El senyor Lleal

Digueuli solament que vinc de la part del senyor Tartuf.

Dorina

(*A Orgon.*) Es un home que vé, ab molts modos y parsimonia, de la part del senyor Tartuf. Diu que lo que os ha de comunicar os ha de plaure forsa.

Cleante

(*A Orgon.*) Cal que sapigheu qui es aquest home y lo que vol.

Orgon

(*A Cleante.*) Potser vé pera arreglarho tot. Què os sembla que li digui ? Com m'he de presentar ?

Cleante

Amagueu tota mena de ressentiment y si lo que diu, os convé, escolteulo.

El senyor Lleal

(*A Orgon.*) Salut, senyor ! Que'l cel confongui a qui os vol mal y os sia favorable com jo desitjo !

Orgon

(*Baix, a Cleante.*) Aquest comensament està d'acord ab lo que he pensat; això ja es pressagi de que la cosa pot arreglarse.

El senyor Lleal

Sempre he estimat a les persones de la vostra casa. Vaig tenir l'honor d'esser criat del vostre pare.

Orgon

Senyor, perdoneume, però, farieu el favor de dirme com vos dieu? No tinc l'honor de conèixeus.

El senyor Lleal

Jo'm dic Lleal, soc nat a Normandia y fa quaranta anys que, a despit de l'enveja d'alguns y mercès a la bondat del cel, exerceixo el càrrec d'ugier, càrrec que m'es molt honrós... Y vinc, senyor, ab la vostre llicencia, a fervos present l'execució de l'ordenansa...

Orgon

Y veniu aquí...

El senyor Lleal

No cal apassionarse, senyor. Es sols un requeriment... L'orde de que os en aneu d'aquí vos y els vostres y de que os emporteu els mobles pera que n'hi puguin posar d'altres. Orde que heu de complir, ja que així os ho mana la llei.

Orgon

Jo, sortir d'aquí ?

El senyor Lleal

Si os plau, senyor. Com vos sabeu molt bé, ara la casa es del senyor Tartuf. Ara ell es l'amo y senyor dels vostres bens en virtut d'un contracte que porto aquí. Aquest contracte està fet conforme a la llei y ningú hi pot tenir res a dir.

Damis

(*Al senyor Lleal.*) Certament, es gran aquesta imprudencia ! Jo l'admiro !

El senyor Lleal

(*A Damis.*) Senyor, jo no tinc res que veure ab vos. (*Mostrant a Orgon.*) Es ab el senyor ab qui he de tractar. Té molt bon caràcter, es molt raonable y es una persona massa complerta pera oposarse gens ni mica a lo que la justicia mana

Orgon

Però...

El senyor Lleal

Sí, senyor... Sé que vos no os rebelariieu per tot l'or de la terra, y que permetreu, com a persona ben educada, que jo fassi executar aquí lo que m'ha sigut manat.

Damis

Me sembla que més valdria que os cuidessiu de vos y que os netegessiu les taques que porteu a sobre.

El senyor Lleal

(*A Orgon.*) Feu que'l vostre fill se calli o's retiri, senyor. Sentiria molt tenir que presentar una queixa y fervos comparèixer a un procés verbal.

Dorina

(*Apart.*) Aquest senyor se podrà dir Lleal, però'm sembla que no ho es gens.

El senyor Lleal

Senyor, sempre m'ha agradat servir a les persones de bé y no m'he volgut encarregar de durvos aquest requeriment sinó pera fervos plaer y pera podervos servir. Així he volgut evitar que ho fes un altre que potser no s'hauria portat com jo.

Orgon

Voleu alguna cosa pitjor que la d'ordenar a la gent que se'n vagi de casa seva ?

El senyor Lleal

Teniu temps fins a demà. Se os otorga aquest sobreseïment de l'execució de l'ordenansa, ab la condició que he de passar la nit aquí, ab dèu homes a les meves ordes. Jo os prometo que no farem ostentació de res. Caldrà, si os plau, que pera complir la fòrmula, me dongueu les claus de la casa. Jo'm cuidaré de que res posi obstacle al vostre descans y de que no se os molesti pera res que no valgui la pena. Però demà, pel dematí, es necessari que abandoneu la casa y

que os en emporteu tot lo que sia vostre. Els homes que estaràn ab mi os ajudaràn; ja m'he cuidat de que sien forts y sapats pera que os puguin ajudar a posarho tot al carrer. Crec que no puc servirvos millor y com que os tracto ab molta indulgencia os prego que també os porteu bé ab mi, no posant cap traba al compliment del meu escomès.

Orgon

(*Apart.*) De bona gana donaria cent lluisos, y això que ja no me'n queden gaires, pera poder clavar sobre les galtes d'aquest home la bofetada més gran que's pugui donar.

Cleante

(*Baix, a Orgon.*) No digueu res, que tot aniria a norris.

Damis

Quin atreviment! No sé com me'n sé estar de ferlo malver, a aquest home!

Dorina

Senyor Lleal, jo os remerciaria el servei que ens feu ab un bon fart de garrotades.

El senyor Lleal

Aquestes paraules infames deurien castigarse, senyora meva; també se les condemna, també, a les dònes.

Cleante

(*Al senyor Lleal.*) Acabem tot això, senyor.

Ja n'hi ha prou. Doneu aquests papers, feu el favor; ja os en podeu anar.

El senyor Lleal

Fins a reveure. El cel os ompli de felicitat!

Orgon

Així os confongui, a tu y a qui t'envia!

ESCENA V

Orgon, La senyora Pernelle, Elmira, Cleante, Mariana, Damis, Dorina.

Orgon

Ja ho veieu, mare meva, si tinc raó. Ja os podeu fer càrrec de qui es obra, això. Les veieu, ara, les seves traidories?

La senyora Pernelle

Estic en babia, o què? Me'n faig creus!

Dorina

(*A Orgon.*) No teniu raó de queixarvos, no teniu raó d'acusarlo. Ara veieu confirmats els seus piadosos desitjos. La seva virtut se consum per l'amor del pròxim. Ell sab que moltes vegades, els bens de fortuna fan corrompre l'home y, per pura caritat, ara vol pendreus tot lo que seria un obstacle pera que guanyessiu la gloria del cel.

Orgon

Calleu. Sempre veniu ab lo mateix.

Cleante

(*À Orgon.*) Anem a veure que es lo que de-
veu fer.

Elmira

S'ha de fer constar l'audacia de que s'ha val-
gut pera usurparnos la fortuna. Aquesta manera
de procedir destrueix la virtut que en el con-
tracte s'invoca. Y comè que tot seguit se veurà
la seva manera de procedir, pot esser molt bé
que això anuli la donació.

ESCENA VI

*Valeri, Orgon, La senyora Pernelle, Elmira,
Cleante, Mariana, Damis, Dorina*

Valeri

Senyor. Sento molt aflagirvos, però m'hi veig
obligat per un perill imminent. Un dels més es-
timats amics meus, que sab el molt interès que'm
prenç per vos y l'afecte que professc a tots els
vostres, ha violat, pera mi, pera ferme un servei
a mi, el secret que's deu a les coses de l'Estat y
acaba d'avisarme dient que os veieu obligat a
fugir desseguida d'aquí. Aquest impostor que os
ha enganyat durant tant de temps, deu fer cosa
d'una hora que os ha acusat devant del príncep,
posant en les seves mans, pera confirmar lo
que ell deia, una caixeta misteriosa que prove-
nia d'un que havia violat les lleis de l'Estat y
que, segons ha dit, vos guardaveu en secret. Jo

no sé res més d'aquest crim que se os imputa, però hi ha donada una orde contra la vostre persona. El mateix traïdor està encarregat, pera executarla millor, d'acompanyar al qui deurà fervos presoner.

Cleante

Ves de quines armes se val ! Així es com busca apoderarse de tot lo vostre.

Orgon

L'home es la pitjor de les besties, en bona fè !

Valeri

No os heu d'entretenir gens, perque os pot costar car. Si voleu anarvos en, tinc la carrossa que'ns espèra y poso mil lluisos a les vostres mans. No perdeu temps, perque l'orde es termenant. Aquests cops no més se poden parar fugint. Jo'm comprometo a durvos a lloc segur y a acompanyarvos fins al darrer moment.

Orgon

Oh ! Com os el pagaré el favor que'm feu ! Os deuré més que la vida ! El cel vullgui ferme la gracia de que un dia pugui recompensar el generós servei que m'acabeu de fer ! Adeussiau ! Cuideuvos de tot, vosaltres.

Cleante

Anevosen aviat. Nosaltres ens cuidarem de tot.

ESCENA VII

Tartuf, Un oficial de la milícia, La senyora Pernelle, Orgon, Elmira, Cleante, Mariana, Valeri, Damis, Dorina.

Tartuf

(*Deturant a Orgon.*) Feu el favor, senyor, feu el favor de no anar tant depressa. No hauréu de caminar gaire pera trobar el vostre jas. Per ordre del príncep, feuvos presoner.

Orgon

Traidor! Això'm reservaves encara? Així, malvat, així es com te vols despendre de mi? Així corones totes les teves perfidies!

Tartuf

Les vostres injurïes són inútils si es que'm voleu fer enfadar. El cel m'ha ensenyat a resignarme a tot.

Cleante

Certament, la seva moderació es gran.

Damis

L'infame! De quina manera's burla del cel!

Tartuf

Tota la vostra rabia no'm commou gens ni mica. Jo no penso sinó complir ab el meu deber.

Mariana

Os en podeu vanagloriar forsa! El compliu d'una manera ben honrosa.

Tartuf

Aquest dever, pera mi, es sagrat, venint com vé del poder que me'l fa complir.

Orgon

Que ja no te'n recordes que fou la meva mà caritativa la que't va treure de la miseria ?.

Tartuf

Sí, recordo perfectament tot lo que n'he rebut de la vostra mà, però l'interès del príncep es el primer dels meus devers. La justa violència d'aquest dever sagrat esborra per complert tots els favors que os podria deure. Pera complir-lo, sacrificaria la muller, els parents, els amics, la meva propia persona.

Elmira

L'impostor !

Dorina

Ab quina traidoria sab escudarse ab tot allò que's venera !

Cleante

Si sou tant escrupulós en complir el vostre dever, com vos dieu, perquè heu esperat pera complir-lo, que os hagin sorprès perseguint a la esposa del senyor (*Mostrant a Orgon*) y perquè no heu fet la vostra denuncia sinó després que os han volgut treure d'aquesta casa, com el seu honor ho requeria ? Ja no os parlo de la donació que os ha fet de tota la seva fortuna, però si

havieu d'acusarlo després, perquè consentieu en acceptar la donació que os feia ?

Tartuf

(*Al oficial.*) Senyor, deslliureume de tota aquesta gent. Digneu-vos complir lo que l'orde mana, os ho prego.

L'oficial

En veritat, tardo massa en complirla. Vos m'inviteu a que fassi'l meu dever y pera executar-lo, feume el favor de seguir, que os acompanyaré a la presó. Allí es el vostre lloc.

Tartuf

Quí ? Jo, senyor ?

L'oficial

Sí, vos.

Tartuf

Y perquè, a la presó ?

L'oficial

A vos no os ho he d'explicar. (*A Orgon.*) Calmeu, senyor, totes les vostres alarmes. Vivim baix el regnat d'un príncep enemic del engany, que sab llegir en el cor dels homes y que no poden burlar les astucies dels impostors. La seva ànima posseeix la visió justa de les coses, no sab alterar-se ni sortir-se de la raó y no cau mai en cap extrem. Estima com se mereix la ent de bé, però els seus ulls no's ceguen de-

vant de les apariencies. L'amor als homes sincers no tanca el seu cor a les maldats dels homes falsos. Aquest que veieu aquí (*senyalant a Tartuf*) no ha sigut prou pera sorprendre la seva bondat, que d'altres més astuts s'ha sabut defensar. Ab el seu talent, desseguida ha conegut les covardes intencions que'l feien moure. Pera acusarvos a vos, s'ha trait a sí mateix. El príncep ho ha endevinat tot. L'home que teniu aquí al devant, com ell mateix ho ha demostrat, es un malfactor que la justícia perseguia y que pera fugirne, s'amparava sots un nom fals. Les seves accions dolentes són inacabables. En una paraula, el monarca s'ha indignat de l'ingrati-tut y de l'infidelitat que ha tingut ab vos y vol castigarlo per aquestes y per moltes altres faltes. Si ab ell m'ha fet venir a la vostra casa ha sigut sols pera veure fiñs ont arribava l'iniquitat d'aquest home y pera deslliurarvos en d'una vegada. El príncep me mana que anuli la donació que li heu fet, fent que siguin sense valor els papers de que's creu amo. Ab el seu poder, el príncep trenca el contracte ab el qual li fereu dó de tots els vostres bens y os perdona la secreta culpa en que os ha fet caure la fugida d'un dels vostres amics. Així vol premiar els serveis que li prestareu en altres temps, apoiantlo en els seus drets, mostrantvos també que, quan menos s'hi pensa, el seu cor sab recompensar les bones accions; que'l mèrit, ab ell, no pert mai res y que's recorda més del bé que del mal.

Dorina

El cel sia lloat

La senyora Pernelle

Ara respiro !

Elmira

Gracies a Déu !

Mariana

Qui s'ho hauria pensat !

Orgon

(*A Tartuf, mentres l'oficial se l'emporta.*) Ja ho veus, traïdor !...

ESCENA VIII

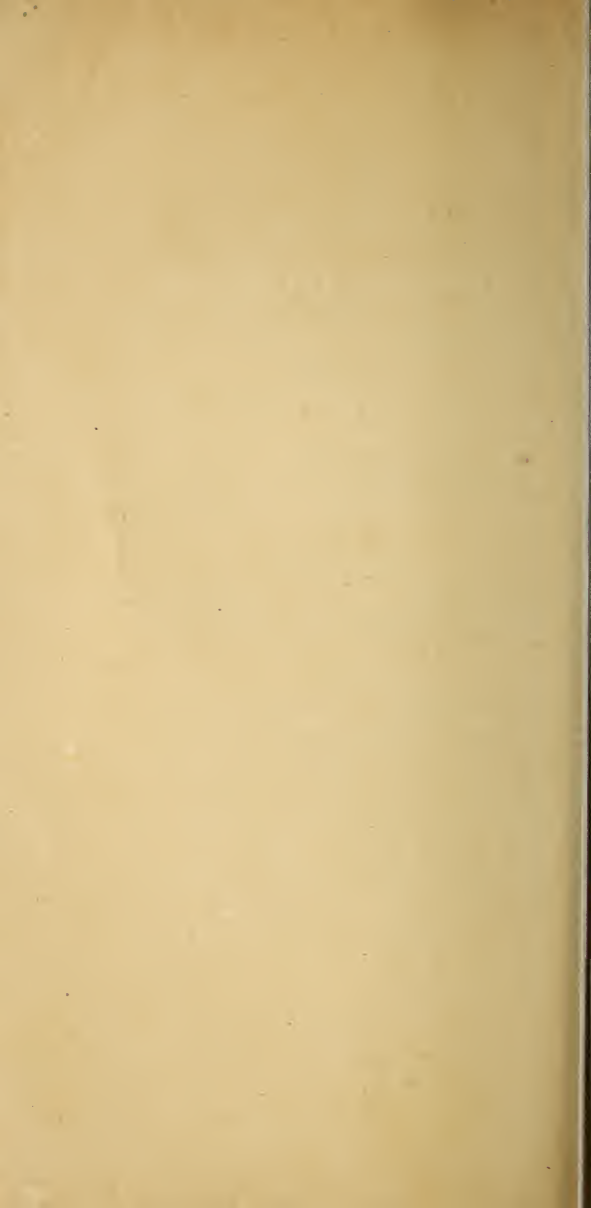
La senyora Pernelle, Orgon, Elmira, Mariana, Cleante, Valeri, Damis, Dorina.

Cleante

Germà ! Prou, prou ! No os indigneu d'aquesta manera. Deixeu que'l miserable compleixi el seu destí, que ja'n tindrà prou ab el remordiment. Desitjeuli, més aviat, que desde avui, el seu cor s'emmeni pels camins de la veritable virtut y que, detestant els vicis que ha comès, corretgeixi la seva vida y pugui un dia arribar a merèixer el perdó del príncep. Vos, lo que heu de fer, es anar a postrarvos de genolls al trono y agrair el gran favor que os ha otorgat.

Orgon

Sí, molt ben dit. Anem a posarnos als seus peus pera remerciar la gracia que sobre nosaltres ha desplegat. Y quan haguem complert aquest dever, apressemnos a complirne un altre: el de celebrar les esposalles de la meva filla ab en Valeri, model d'enamorats sincers y de cavallers generosos.

OBRES DE
ALFONS MASERAS

PUBLICADES

DELIRIUM

EDMON

TARTUF (Traducció de Molière)

EN PREMPSA

FETS Y PARAULES DE MESTRE BLAI

MARTI

LA FI D'UN IDILI

EL MISANTROP (Traducció de Molière)

Am